

FILATELISTA

часопис савеза филателиста србије

бр. 165

XI РЕПУБЛИЧКА ФИЛАТЕЛИСТИЧКА ИЗЛОЖБА „БЕОГРАД 76“

FILATELISTIČKA IZLOŽBA
POVODOM
DANA OSLOBODJENJA
BEOGRADA
I

Desetogodišnje
karavana prijateljstva
"BRATSTVO - JEDINSTVO"
gradova heroja
Beograd-Zagreb

F.D. BEOGRAD.

ФИЛАТЕЛИСТА

FILATELISTA

ЧАСОПИС СФС

adresa:

Sremska 6/IV

pošt. fah 702

11001 Beograd

telefon:

(011)-638-751

žiro račun kod SDK:

60806-678-11966

Izdavački savet:

Bek Jovan

Veličković Jovan

Đukanović Dragoslav

Marisavljević Jovan

Stojanović Dragomir

Tubinović Dejan

Ursake Konstantin

redakcioni odbor:

Petrašin Nikitović,

Imre Vaci,

Voja Begović,

Miodrag R. Vuković

glavni urednik:

Miodrag R. Vuković

izdavač:

SF Srbije,

Sremska 6/IV,

štampa:

Štamparija PTT,

Takovska 2—4,

11000 Beograd

U OVOM BROJU:

D. G.: **Beograd 77 — Balkanfila VI** ●
Prim Dr Branislav Novaković: **Filatelistička izložba „Beograd 76”** ● P. Nikitović: **Neke osobenosti na markama okupacionih izdanja u Crnoj Gori 1941 — 44.** ● (priredio MRV): **Žigovi Austrougarskih vojnih pošta u Crnoj Gori 1916 — 18.** ● Miodrag Vuković: **Cenzurni i propagandni žigovi i nalepnice nemačke okupacije Srbije 1941 — 44.** ● Branko Branković: **FD Kosmos** ● —: **Nove jugoslovenske marke** ● —: **Emisioni plan za 1977.** ● (priredio P. Nikitović): **Prigodni žigovi** ● MRV: **Novi katalogi** ● Milan K. Ivanović: **Prvi letovi i manifestacije JAT** ● Z. Zrinčić: **Novo društvo SF BiH** ● V. Sokolović: **Numizmatika** ● **Aukcije-Sa svih strana — Vesti — Nove marke — Mali oglasi**

Izlazi dvomesečno ● Godišnja pretplata za Jugoslaviju 35 dinara, za inostranstvo 60 dinara (za avionsku poštu + 10 din. za Evropu i + 30 dinara za ostale zemlje) ● Mali oglasi do 20 reči din. 20.—, svaka dalja reč 1 dinar. ● Uokvireni oglasi:
1/1 strana — 800.— 1/2 strane — 450.—
1/4 strane — 250.— 1/8 strane — 150.—
1/16 strane — 100.—

Popust 25% za četiri, za šest puta 33%

* * *

Published bimonthly by Union of Philatelists of Serbia ● Annual subscription US \$ 3.25 (for air mail + 0.50\$ Europe, + 1.75\$ other countries) ● Little advertisement: first 20 words US \$ 1.25, each additional word US \$ 0.07 ● Framed advertisement:

1/1 p — \$ 50; 1/2 p — \$ 25; 1/4 — \$ 15;
1/8 p — \$ 9; 1/16 p — \$ 6.

Discount 25% for four repetitions, 33% for six repetitions ● We do not accept mint or used samp. IRC accepted at the base: 1 IRC = 0.20 US \$.

Our bank account: 320020-02587, Beogradska banka — I osnovna, Beograd

Rukopisi se ne vraćaju. Marke poslate radi kliširanja vraćamo u preporučenom pismu ili po dogovoru

Preštampavanje dozvoljeno, uz navođenje izvora i autora, ukoliko drugačije nije navedeno.

Unless otherwise stated, all items may be reprinted, provided that the proper information is given of source and author.

Po mišljenju Republičkog sekretarijata za kulturu SR. Srbije br. 413/380-73-02 od 16. maja 1973. godine oslobođen poreza na promet.

ФИЛАТЕЛИСТА FILATELISTA

ЧАСОПИС САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

СЕПТЕМБАР — ДЕЦЕМБАР 1976 ● Број 165

БЕОГРАД 77 — БАЛКАНФИЛА VI

Коначно су извршни органи СФС изабрали радне групе за организацију изложбе поштанских марака у Београду под називом БЕОГРАД 77 — БАЛКАНФИЛА VI, која ће се одржати од 27. новембра до 4. децембра 1977. године, вероватно у палати Дома Оладине, а могуће је да ће један део бити пренет у Конгресну дворану где се одржава Конференција о европској безбедности.

Према Статуту и Друштвеном договору Удружења филателистичких савеза Југославије, за непосредну организацију изложбе одговоран је савез домаћин, на чијој територији се изложба одржава, у овом случају Савез филателиста Србије.

Покровитељ изложбе, односно установа која обезбеђује гро средства за изложбу, ЗЈПТТ, одредила је суму од милион динара. Удружење као организатор поверава ову своту Савезу који ради на организацији изложбе. Савез домаћин је дужан да преко друштвено-политичких организација, Градске скупштине, предузме ПТТ саобраћаја и других органа обезбеди још не тако мали део допунских средстава.

Анализирајући све напоре и тешкоће око организације изложбе, извршни органи Савеза филателиста Србије у проширеном састанку, стали су на становиште да је ово не само једна од стручних већ и веома важних и политичких међународних манифестација наше земље, те да се изложба мора одржати. У исто време о нашим обавезама и карактеру ове манифестације треба упознати све заинтересоване друштвено-политичке организације у Београду и републици једном добро обрађеном информацијом преко председника Удружења ФСЈ.

Одлучено је да се још у току децембра ове године одштампа и пошаље први Билтен изложбе на српскохрватском и француском језику. Поред поздравне речи генералног директора Заједнице ЈПТТ и председника Удружења ФСЈ, те других података о организацији изложбе, Билтен ће садржати и Правилник о раду, део података о развоју и организацији филателије у Југославији, као и део података и историје града домаћина са његовим данашњим карактеристикама.

Правилником је предвиђено да се изложба састоји из два дела, официјалног и такмичарског. У официјалном делу излажу поштанске администрације свих земаља учесника Конференције по слободном избору материјала који ће их репрезентовати. У такмичарској

класи излажу филателисти или друштва националних савеза балканских земаља, као што је уобичајено на до сада одржаним изложбама ове врсте. Избор и оцена материјала ове групе подлеже Правилнику о међународним изложбама.

Правилник је морао да прецизира колико се простора, односно витрина, ставља на располагање балканским националним савезима, а према простору који смо ми заузимали на изложбама када су они били домаћини, док је према домаћим филателистима био далеко еластичнији. Истина је да ће републички и покрајински савези, морати да одреде комесара преко кога ће ићи пријаве и који ће давати сва потребна обавештења, али ће се настојати да се сваком филателисти, само се по себе разуме, који је члан једног друштва из оквира републичког савеза, омогући да се са својим експонатом појави на овој изложби.

Организатор стоји на становишту да на овој изложби треба у првом реду створити могућност за афирмацију наше активности и наших активиста у целини, са чиме ћемо постаћи добар део другова да крену и на друге међународне па и светске изложбе.

За генералног комесара изложбе изабран је примариус Новаковић др. Бранислав, који ће преко канцеларије Савеза филателиста Србије, Сремска 6/4, давати сва потребна обавештења и упутства.

Д. Г.

ФИЛАТЕЛИСТИЧКА ИЗЛОЖБА „БЕОГРАД 76“

Изложба „Београд 76“ одржана је велику традицију београдске филателије, обележила је Дан ослобођења Београда. И овога пута домаћин излагача био је Дом омладине Београда. Излагачи су били и стари, познати, али и нови. Видели смо експонате који су поправљени и дотерани за највеће изложбе, а код нових било је и почетничких грашака. Ово не пишем да их обесхрабримо, јер такви су сви на старту. Изложба је дала велики квалитетни скок. Није била омеђена тематиком и то је значило много. Ипак, изложба је била углавном оријентисана на подручје југословенских земаља, од класике до данас. Присутна је била и општа тематика. Технички је изложба дала нови општи квалитет. Импровизовани носачи витрина замењени су и појавиле су се нове витрине. Скромна средства филателистичке организације искоришћена су свом могућом снагом. Пригодни поштански жиг и пригодни коверат посвећени и изложби и Каравању братства и јединства сачуваће успомену на ову изложбу. Скромни и укусни поклони излагачима леп су гест захвалности њиховим напорима. Делегат из Словеније, друг Бојан Печар, увећао је својом посетом скромно празнично вече отварања изложбе. Посетиоци могу бити задовољни оним што су видели, јер је већина експоната имала занимљиву и лепу документацију и тематику. Истаћи ћемо класику Босне и Херцеговине, тему Тито, богат материјал СФРЈ, Српску пошту на Крфу и Солунском фронту, тему Бердап, пошту ЈНА на Синају и друге.

На крају приказа нама остаје да зажелимо да се сачува ова лепа традиција београдских филателиста, да се гаји, развија и унапређује.

Прим. Др Бранислав Новаковић

NEKE OSOBENOSTI NA MARKAMA OKUPACIONIH IZDANJA U CRNOJ GORI 1941 – 1944.

U toku nepune četiri godine okupacione vlasti italijanske i nemačke, u Crnoj Gori kao da su se nadmetale ko će više »obogatiti« ovo područje i brojem izdanja i brojem maraka.

U tom nadmetanju nisu, razume se, izostale ni marke za vazдушnu poštu, iako se o vazдушnom saobraćaju toga vremena u Crnoj Gori ne može ni govoriti.

Od polovine juna 1941. pa do septembra 1943. godine Italijani su »pustili u promet« devet izdanja redovnih maraka i dva izdanja porto maraka. Osim toga, da bi »bogatstvo« bilo veće, četiri od tih izdanja pojavljuju se sa crnim i crvenim pretiskom. Ukupno u tom razdoblju na poštanskim šalterima »prodavano« je 69 franko maraka, 31 vrednost za vazдушnu poštu i 10 porto.

Nemački okupatori nisu mnogo zaostali za svojim prijateljima pa su i oni želi filatelističku žetvu u Crnoj Gori i Boki. Sedam različitih izdanja sa 49 franko i 11 maraka za vazдушnu poštu pokazuju koliko je u tom vremenu bio »razvijen poštanski saobraćaj u ovim krajevima.

Sl. 1: Obrnuto „1“ u „17“

Da bi »bogatstvo« bilo potpuno, ostao je zvestan broj odštampanih, ali iz nepoznatih raz-

loga, ne puštenih u promet maraka. Među njima je pet vrednosti iz vremena italijanske okupacije (50 para franko marke sa pretiskom *Montenegro, Crna Gora, 17-IV-41-XIX*, od 40 i 50 dinara za vazдушnu poštu sa istim pretiskom i 25 para i 2 dinara sa crvenim pritiskom *Governato del Montenegro, Valore lire*).

Sl. 2

Sl. 3

Ni tu Nemci svojoj okupatorskoj sabraći nisu ustupili primat. Samo što oni nisu stigli da puste u promet i čitavu seriju. Iz njihova vremena takva je ostala vrednost od 15 c sa stihovima iz Gorskog vijenca i pretiskom *Nationaler Verwaltungsausschuss, 10-XI. 1943* i serija od pet vrednosti sa motivima iz Boke Kotorske.

Sasvim je razumljivo da se u ovakom obilju izdanja i vrednosti i kad se prave za stvarne potrebe normalnim uslovima mogu pojaviti poneka odstupanja. Tim pre što je pretežan broj tih maraka sa pretiskom naziva pa i vrednosti. Međutim, kad se marke prave manje za poštanske no za druge potrebe, onda nije neobično i da se osobenosti, »greške«, na njima, i tipične i slučajne, javljaju u izobilju.

Pokušaću da dam pregled i jednih i drugih prema dosadašnjim saznanjima, ne pretendujući pri tome da štošta nije ostalo neobuhvaćeno.

Tipične greške

A. Italijanska izdanja

1 u datumu 17. obrnuta (96. marka u tabaku od 100 sl. 1) kod svih vrednosti od 1—22.)*

U pretisku *Governatorato* mesto **e** stoji **o** pa on glasi „*governatorato*«. Ovu osobenost imaju sve vrednosti 33A—41A i 33B—41B.

Sl. 4: „ausseuss“

Ispušteno **o** u reči *Montenegro*, tako da se javlja »*M ntenegro*« na svim vrednostima 33A—41A, 33B—41B i 44, 45, 48 i 48 A i B, i kod svih vrednosti porto marka 1—5. (Sl. 2).

U nazivu *Governatorato* **G** je u gornjem delu slomljeno kod svih vrednosti 33A—41A, 33B—41B. (sl. 3).

B. Nemačka izdanja

Kod brojeva 10—19 u nazivu *Verwaltungsausschuss* umesto **h** pojavljuje se **u**, tako da taj deo naziva glasi »*Verwaltungsausscuuss*« (8. marka u tabaku, sl. 4).

Na markama broj 29—30 i 33—35—39. marka ima **g** u reči *Montenegro* u istoj visini sa drugim znaci- ma dok je kod drugih izdignuto.

Kod izdanja za Boku kotorsku 1—6 na svim vrednostima mesto „*Deutsche*“ stoji „*Dentsche*“ (9. marka u tabaku od 50, sl. 5).

Ovde su navedene samo tipična odstupanja koja se javljaju na svim vrednostima jednoga izdanja. Međutim, ima ih i takvih koja se javljaju na pojedinim vrednostima. Na primer, na vrednostima 44, 45, 48 i 49 A i B javlja se *governat rato* mesto *governatorato*, (58. marka u tabaku), ili mesto **in** stoji **ln** (13. i 82. marka u tabaku).

II Slučajne greške

Slučajnih grešaka i na markama italijanske i nemačke okupacije ima znatan broj. Istina na onim prvim mnogo više.

Sigurno je da među ovim slučajnim odstupanjima ima i »slučajnih«, ali nije danas lako odvojiti jedne od drugih. Ovde će biti navedena karakterističnija odstupanja.

A. Italijanska izdanja

a) Obrnuti pretisak poznat je na markama broj 1, 2, 9, 10, 15 i 18;

b) Dvostruki pretisak se javlja na markama broj 29 i 38A;

c) Bez stihova na leđima su marke broj 50, 51 i 52;

d) Delimično nezupčane su broj 51, 57 i 62 (horizontalno) i 53 (vertikalno);

e) Duplo zupčanje imaju marke broj 50, 53 58.

Sl. 5: Sa greškom u pretisku „*Dentsche*“ mesto „*Deutsche*“

*) Brojevi su dati po katalogu Biroa za 1977.

a) Sa obrnutim pretiskom postoje marke broj 4, 8, 9 i 12 i broj 4 i 7 izdanja za Boku kotorsku;

b) Dvostruki pretisak poznat je na broju 26;

c) Izmenjenu boju pretiska, crnu mesto crvene, imaju marke broj 1 i 2 izdanja za Boku kotorsku;

d) Delimično nezupčana poznata vrednost pod brojem 34;

e) Postoji par vrednosti broja 21 od kojih je jedna marka bez pretiska (sl. 6).

Sitnija odstupanja, kao što su različiti tipovi znakova, njihova sitnija oštećenja, a takvih je dosta, neću navoditi.

Sl. 6: U paru sa 1 bez pretiska

gim odstupanjima i, nadamo se, o tome pisati.

P. Nikitović

ŽIGOVI AUSTROUGARSKIH VOJNIH POŠTA U CRNOJ GORI 1916—1918.

U prethodnom broju časopisa dat je pregled austrougarskih vojnih pošta u Srbiji 1916—1918. U cilju upotpunjavanja podataka o vojnim poštama na okupiranom području u ovom broju objavljujemo i pregled pošta na teritoriji (tadašnjoj) Crne Gore 1916—1918. Pregled je urađen na osnovu podataka objavljivanih u predratnom *Filatelisti*, a u izvesnoj meri korišćeni su i podaci iz knjige *Keith Tranmer: Austro-Hungarian APO's 1914—1918*, kao i raspoloživi filatelistički materijal.

Slično žigovima vojnih pošta u okupiranoj Srbiji, austrougarske vojne pošte u Crnoj Gori, tačnije rečeno njihovi žigovi, mogu se podeliti u dve grupe: žigove sa brojem i žigove sa imenom mesta.

A) Žigovi sa brojčanom oznakom pošte

Žigovi sa brojčanom oznakom pošte postoje u tri osnovne varijante: sa natpisom *K. u K. Hauptfeldpostamt*, sa natpisom *K. u K. Feldpostamt* i sa natpisom *K. u K. Etappenpostamt*.

Tipovi žigova isti su kao i kod žigova okupacije Srbije, izuzev što tip II ima iza broja još i rimsku oznaku ogranka pošte (vidi *Filatelista* br. 164, str. 5—11).

a/1) *K. u. K. Hauptfeldpostamt*

Tip I: Broj pošte 300.

Tip II: Broj pošte 400/IV, upotrebljavan u toku 1918.

A/2) *K. u. K. Feldpostamt*

Tip I: Broj pošte 337, upotrebljavan u Crnoj Gori 1916.

Tip III: Broj pošte 211/d, upotrebljavan u Crnoj Gori 1916.

A/3) *K. u. K. Etappenpostamt*

Tip III: Broj pošte 349, upotrebljavan na Cetinju 1916—1917.

B) Žigovi sa nazivom mesta

Žigovi sa nazivom mesta došli su u upotrebu sa uvođenjem javnog poštanskog saobraćaja u Crnoj Gori. Tipovi žigova odgovaraju onima koji su upotrebljavani u Srbiji u istom periodu, s tim što se tip II ne javlja. Pošte su bile otvorene u 18 mesta u Crnoj Gori, a njihova imena ispisivana su na 20 načina. Kod pojedinih mesta korišćeni su strani ili iskvareni nazivi, i to Antivari (Bar — Pristan), Đakova (Đakovica), Dulcigno (Ulcinj) Ipek (Peć) i Peja (Peć). Samo dva žiga poznata su sa dvojezičnim natpisom, i to Dulcigno (Ulcinj) i Ipek (Peja). U tabeli, u koloni *ime mesta na žigu*, dati su nazivi mesta onako kako su ispisani na samom žigu.

<i>ime mesta na žigu</i>	<i>Tip I</i>	<i>Tip III</i>	<i>Tip IV</i>
1) Andrijevice	+		
2) Antivari	+		
3) Berane		a, b	
4) Cetinje		a, b, c,	d, e, f
5) Čevo	+		
6) Danilovgrad	+		
7) Đakova		a, b	
8) Dulcigno (Ulcinj)		a, b	
9) Ulcinj	+		
10) Ipek (Peja)		a, b, c,	
11) Peja		a, b, c,	
12) Kolašin		a, b	
13) Mateševo	+		
14) Nikšić		a, b, c,	
15) Njeguši			a, b
16) Plevlje			a, b
17) Podgorica		a, b, c,	
18) Rijeka	+		a, b
19) Stari Bar		a, b	
20) Virpazar			a, b

Od navedenih najčešći su žigovi Podgorice, Cetinja, Peći, Ulcinja Starog Bara, Kolašina i Njeguša, a najređi Andrijevice i Mateševa.

Interesantno je napomenuti da je za upotrebu u Crnoj Gori izdata posebna razglednica u korist tzv. „Zaklade Lovćen“, sa slikom Lovćena bez kapele.

(priredio: MRV)

ЦЕНЗУРНИ И ПРОПАГАНДНИ ЖИГОВИ И НАЛЕПНИЦЕ НЕМАЧКЕ ОКУПАЦИЈЕ СРБИЈЕ 1941 — 1944.

После слома старе Југославије у Априлском рату 1941. године поштански саобраћај у делу Србије под немачком окупацијом био је привремено обустављен до почетка маја. Одмах по обнављању поштанског промета заведена је цензура свих, како приватних тако и службених, писама, а убрзо се јављају и пропагандни жигови и налепнице, чија је сврха била да становништво Србије које се активно почело да укључује у ослободилачку борбу против окупатора и домаћих издајника, застраши и увери у наводну непобедивост немачке оружане силе.

Колико ми је познато, до данас није учињен озбиљнији покушај да се овај материјал — који иначе представља својеврстан документ о изузетно тешким условима под којима је наш народ живео, борио се и извојевао слободу и право да сам одлучује о

својој судбини у току II светског рата — среди, класификује и опише. Овај чланак представља први такав покушај, при чему желим да истакнем да он није

GEÖFFNET
POSTZENSUR

ПОШТАНСКА ЦЕНЗУРА
ОТВОРЕНО

Сл. 1: Цензурна бандерола

дефинитивна обрада тога подручја, већ само почетак, грађа коју тек треба допунити и разрадити. Бићу посебно захвалан свакоме ко буде могао и желео да исправи и допуни моје податке, било преко часописа, било лично (Миодраг Вуковић, Трнска 12, Београд).

ЦЕНЗУРНИ ЖИГОВИ И НАЛЕПНИЦЕ (БАНДЕРОЛЕ)

Цензурне налепнице (бандероле) познате су ми само у једном типу. Штампане су у виду траке са текстом у облику машинског жига. Натпис у реду гласи „Geöffnet/postecensur/ Поштанска цензура /отворено/“, а у кругу „Oberzensur /Belgrad/ Београд /Врховна цензура/“ (сл. 1) Папир

ПОВЕРЕНИК ЦЕНЗУРЕ
ПРИ ОПШТИНИ ГРАДА БЕОГРАДА
VERTRAUENSMANN DER ZENSUR
BEI DER STADTGEMEINDE BELGRAD

Сл. 2а: Равни жиг повереника цензуре општине града Београда

је гумиран, бео, тањи, или сиво-жућкаст, пунији. Употребљавана је у свим цензурним центрима.

Код цензурних жигова јасно се разликују жигови раног периода од каснијих, унифицираних, жигова, код којих сусрећемо неколико сукцесивних типова. Поред тога, као посебна врста, издвајају се цензурни жигови и рукописне ознаке на службеној преписци.

У почетку су постојали само цензурни уреди у Београду, Нишу и Великом Бечкерек (Зрењанин), док су касније, колико је мени познато, отворени још и у Шапцу и Крагујевцу.

Сви цензурни жигови у делу Србије под немачком окупацијом имали су двојезичан текст, на немачком и српскохрватском (ћирилицом или латиницом).

А) Цензурни жигови раног периода

Цензурни жигови раног периода су различитог облика, у зависности од цензурног уреда у коме су коришћени.

Сл. 26: Округли цензурни жиг

1) Жигови цензурног уреда у Београду

Цензурни уред у Београду користио је жигове са натписом „Повереник цензуре /при општини града Београда/ /Vertrauensmann der zensur/ bei der stadtgemeinde Belgrad“. Позната су ми два жига:

- а) равни четвороредни жиг без оквира, (сл. 2а), и
- б) округли жиг пречника 39 мм, са додатим „Београд/Belgrad“ у центру жига (сл. 2б).

Сл. 3: Нишки цензурни жиг

Б) Цензурни жигови са бројем, без ознаке места

Већ средином 1941. уведени су нови, једнообразни цензурни жигови у облику правоугаоника димензија 54 x 14 мм. Жигови су без ознаке места, са натписом „Zensuriert/Цензурисано“ и арапском (сл. 5а) или римском бројком (сл. 5б). Код жигова са арап-

2) Жигови цензурног уреда у Нишу

Познат ми је само један округли жиг пречника 34 мм. са натписом „Postzensur /Nisch I./ Ниш I./ поштанска цензура“ (сл. 3).

3) Жигови цензурног уреда у Великом Бечкереку

Цензурни уред у Бечкереку користио је цензурне жигове са бројем, равне, без оквира, са натписом на жигу „Zensuriert/Прегледано No.../ /Post Zensur/Поштанска цензура/ Grossbetscherek“ (сл. 4)

Познат ми је са бројевима 1—14.

Zensuriert
Pręglodano № 14
Post Zensur
Poštanska cenzura
GROSSBETSCH KERЕК

Сл. 4: Цензурни жиг Великог Бечкерек (Зрењанин) са бројем и именом места на немачком језику

Није искључено да је пре овог жига у Великом Бечкереку коришћен неки други а да овај по времену одговара београдским и нишким жиговима са бројем, првог типа, обзиром да ми је познат употребљаван још увек у новембру 1941.

Београдски и нишки жигови употребљавани су свега два-три месеца.

ском бројком текст је у блок писму, а са римском у антиква писму.

Према материјалу који сам прегледао, жигове са арапским бројкама користио је цензурни уред у Београду, а оне са римским у Нишу.

1) Београдски цензурни жигови, са арапским бројкама

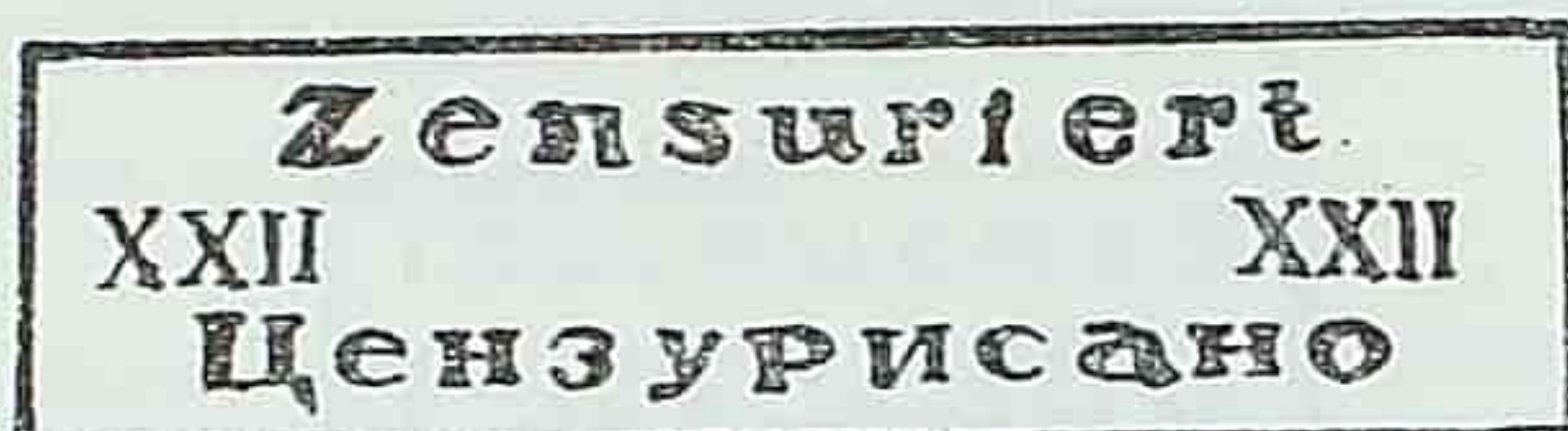
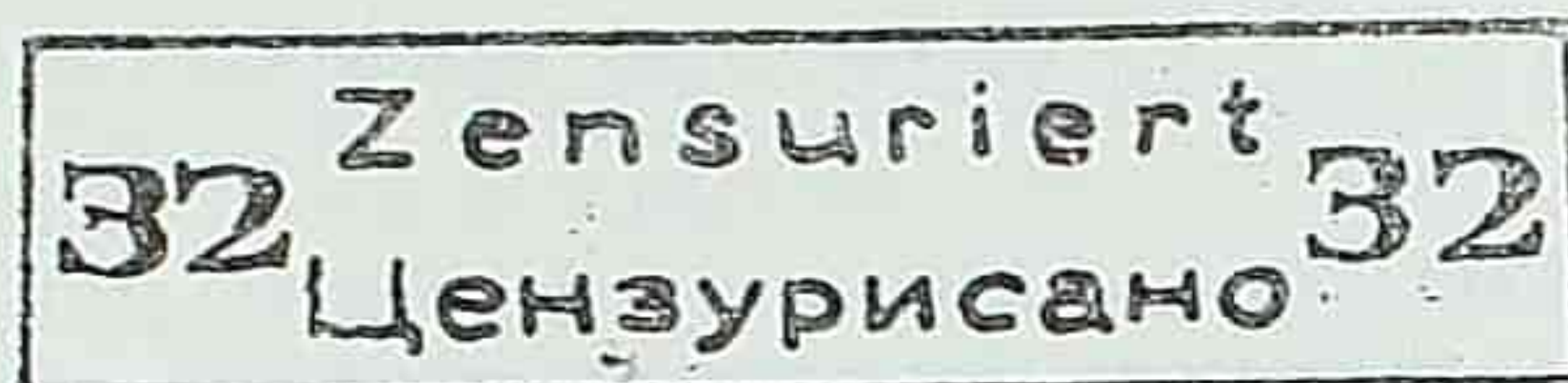
Београдски цензурни жигови познати су ми са бројевима од 1 до 120. Мањи бројеви су дебљи, а већи тањи.

2) Нишки цензурни жигови, са римским бројкама

Нишки цензурни жигови познати су ми са бројевима од I до XXII. Није искључено да постоје и бројеви од XXIII до XXX.

Цензурни жигови овог типа из Великог Бечкерека нису ми

познати, било због недостатка материјала, било стога што је у то време још увек коришћен тип описан под А3.

Сл. 5: Цензурни жигови са а) арапским и б) римским бројевима, без ознака места

В) Цензурни жигови са бројем и ознаком места

Жигове описане под Б заменили су цензурни жигови димензија 21 x 18 мм, са истим натписом, бројем састављеним од три цифре и скраћеном ознаком места (сл. 6) Коришћени су у Београду, Нишу, Великом Бечкерку, Шапцу и Крагујевцу.

1) Београдски цензурни жигови, са ознаком места *Bgd.* или *Bg.*

Београдски цензурни жигови овог типа познати су ми са бројевима од 001 до 120, и од 141 до 150.

Код жигова са бројевима од 001 до 120 ознака места је у виду скраћенице „*Bgd.*“, а код жигова са бројевима од 141 до 150 „*Bg.*“

Сл. 6: Цензурни жигови са бројем и ознаком места

2) Нишки цензурни жигови, са ознаком места „*N.*“

Нишки цензурни жигови овога типа познати су ми са бројевима од 001 до 030.

Код ових жигова позната ми је и употреба црвене уместо љубичасте боје.

3) В. Бечкеречки цензурни жигови, са ознаком места „*V. B.*“

Цензурни жигови Великог Бечкерека познати су ми, у овом типу, са бројевима од 001 до 016. Није искључено да постоје и други, виши бројеви.

4) Шабачки цензурни жигови, са ознаком места „*Š.*“

Шабачки цензурни жигови познати су ми само у овом типу, и то са бројевима од 121 до 130.

5) Крагујевачки цензурни жигови, са ознаком места „*K.*“

Крагујевачки цензурни жигови познати су ми само у овом типу, и то са бројевима од 131 до 140.

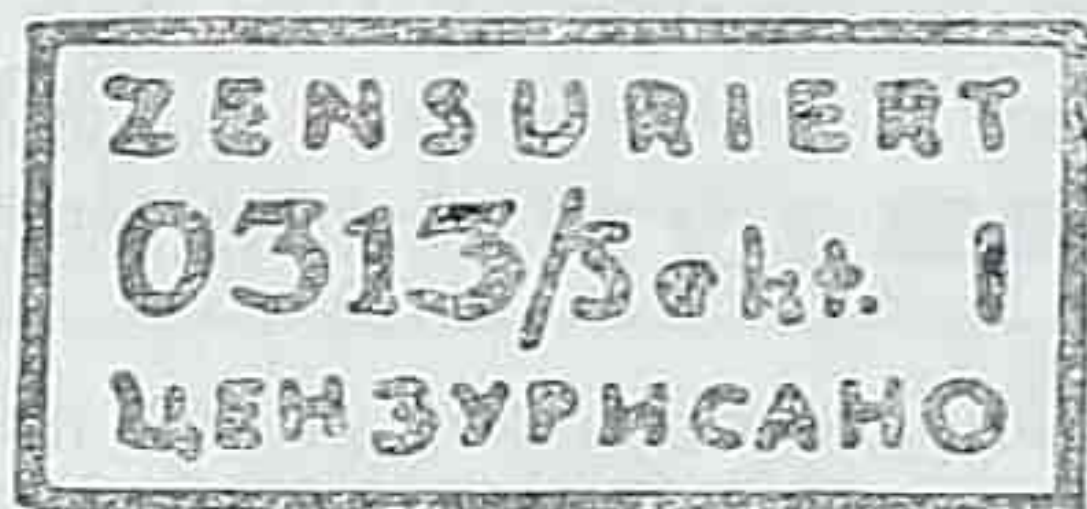
Цензурни уреди у Шапцу и Крагујевцу отворени су накнадно. По свему судећи били су вођени као експозитуре Главне цензуре у Београду, те су сходно томе добили и бројеве који су се настављали на бројеве београдске цензуре са ознаком места „*Bgd.*“. Београдски цензурни

жигови са ознаком места „Bg.“
добили су бројеве који су се нас-
тављали на бројеве цензуре у
Крагујевцу.

Жигови из Ниша и Великог
Бечкерека познати су ми још и
са посебно отиснутим датумом,
помоћу датумара без године.

Г) Цензурни жигови са бројем и ознаком сектора

Приликом истраживања цен-
зура у окупираној Србији наи-
шао сам и на пар писама са по-
себним цензурним жигом. Жиг

Сл. 7: Жигови са ознаком сектора

је правоугаоног облика димензи-
ја 32 x 15 мм, има стандардни
натпис „Zensuriert“ /цензури-
сано“, бројку од четири цифре (пр-
ва цифра је нула) и, уместо озна-
ке места, ознаку „Sekt. I“ (сл.
7).

Ближи детаљи о овом типу
цензурног жига нису ми позна-
ти. Марке на писмима поништене
су жигом београдске поште из
периода август-октобар 1944. Об-
зиром на развој ратне ситуаци-
је, напредовање народно-ослобо-
дилачке војске и повлачење не-
мачких и квислиншких јединица
у том периоду, није искључено
да су ознаке места замењене
„секторима“. Колико је сектора
постојало, и које су бројеве ко-
ристили није ми познато. Није
искључено да је Ниш био „сек-
тор II“, а Велики Бечкерек „сек-
тор III“.

Д) Цензурни жигови и ознаке на службеној пошти

При појединим среским на-
челствима, касније градским пог-
лаварствима, постојали су посеб-
но одређени чиновници чија је
дужност била да цензуришу сву
службену пошту. Као ознаку да
је цензурисање извршено ставља-
ли су или посебан жиг, или ру-
кописну ознаку, понекад комби-
новану са жигом „Званично“. До
сада су ми познате овакве цен-
зуре из Крагујевца, Ниша, Лес-
ковца и Прокупља.

б) жиг са латиничким текстом
Cenzurisao / 194.. / Leskvas/
.....“ (сл. 8)

ЦЕНЗУРИСАНО

Cenzurisao

..... 194.. 8.
Leskvas

Сл. 8: Начелство среза, Лесковац

(1) Начелство среза, Лесковац

Ова врста цензуре позната ми
је код Начелства среза у Лесков-
цу из 1941., и то у две варијанте:

а) са текстом исписаним ру-
ком

„Цензурисао:
одређени чиновник
(потпис)“

Сл. 9: Градско поглаварство Ниш

2) Начелство среза, Прокупље

Позната ми је само провизор-
на ознака, начињена на тај на-
чин што је испод жига „Звани-
чно“ руком дописано „Цензури-
сано, чиновник (потпис)“. Среће
се на писмима из 1941.

3) Градско поглаварство Ниш

Раван ћирилични жиг „Цензу-
рисано“, испод кога је одређени
чиновник стављао свој потпис.

Увек пропраћен и службеним одређеног чиновника. Познат ми округлим жигом поглаварства. је из 1943. године (сл. 10).
Познат ми је из 1943. године. (сл. 9).

4) Градско поглаварство Крагујевац

Раван дворедни ћирилични жиг „Цензурисано/чинов. град. поглаварства“, увек са потписом

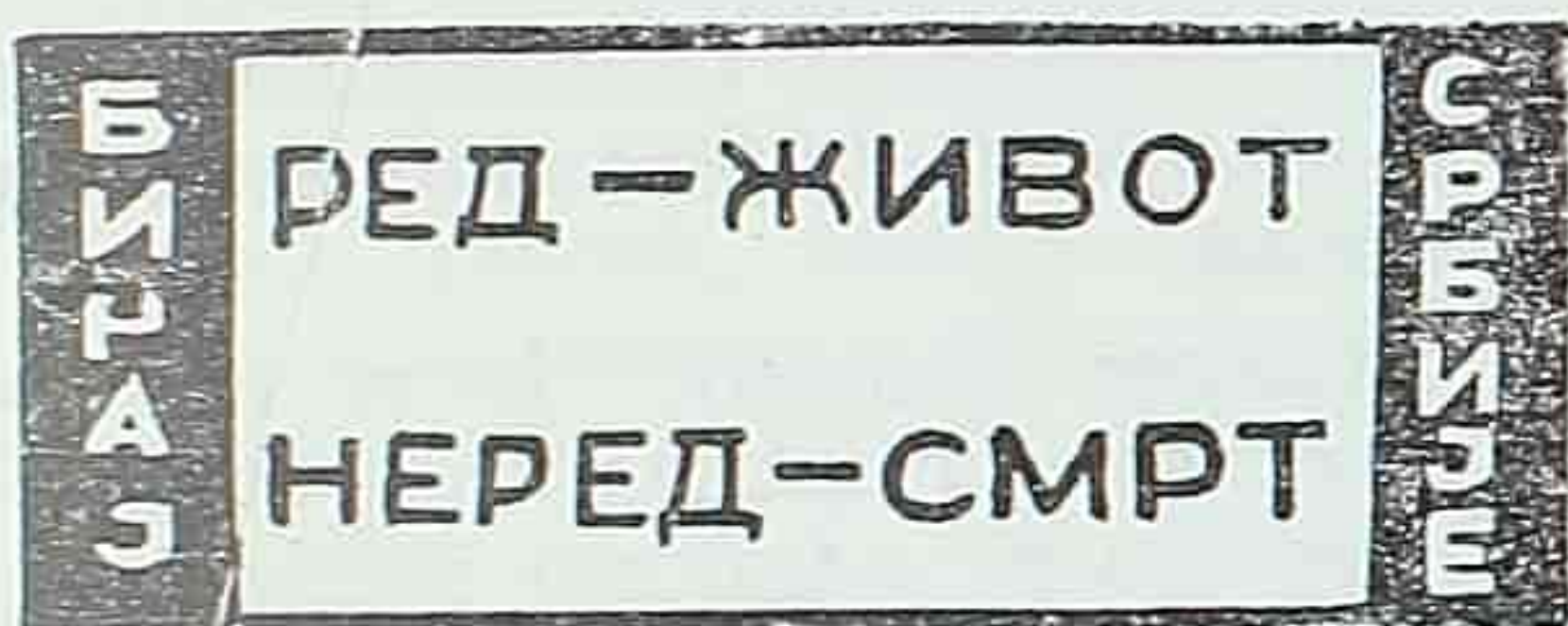
ЦЕНЗУРИСАНО

чинов. град. поглаварства

Сл. 10: Цензурни жиг за службену пошту градског поглаварства Крагујевац

Пропагандни жигови и налепнице

Једини пропагандни жиг који ми је познат, а који је употребљаван на редовној пошти је велики правоугаони жиг димензија 70 x 29 мм са ћириличним натписом „Бирај /ред—живот/неред—смрт/Србије“ (сл. 11). Овај жиг најчешће се среће у љубичастој, а нешто ређе и у црној боји.

Сл. 11: Пропагандни жиг

Поред овога, познат ми је и велики округли жиг са мапом и словом „V“, али само на појединим ковертима првог дана „Антимасонске изложбе“.

Пропагандне налепнице

Познато ми је неколико пропагандних налепница од којих је један тео типа „Викторија“, а други уперен против савезника. Налепнице првог типа познате су ми из 1941., а другог из 1943.

1) Рука са буктињом и натпис *Viktorija*; боја жутосмеђа, зупчање чешљасто 11, димензије 65x93 мм.

2) Рука са венцем и кукастим крстом, са натписом истим; боја смеђа, зупчање чешљасто 11, димензије:

- а) 65 x 93 мм.,
- б) 31 x 45 мм.

3) Немачки војник са заста-

вом, кукастим крстом и истим натписом; боја смарагднозелена, зупчање чешљасто 11, димензије 65 x 93 мм.

Напомена: Вероватно је да и налепнице типа „*Viktorija*“ бр. 1 и 3 постоје у мањем формату (31 x 45 мм.) обзиром да је већи формат био намењен за писма, а мањи за дописнице.

4) Човек са змијом и пропагандни ћирилични текст „Европа познаје болшевизам и бори се до победе“; двобојна, црна и црвена, зупчање чешљасто 11, димензије 33 x 45 мм.

5) Брод који тоне и пропагандни ћирилични натпис „30,000.000 тона потопљено!“; вишебојна (црно, жуто, плаво, бело), незупчана димензије 105 x 70 мм. (сл. 12).

Сл. 12: Пропагандна налепница

* * *

На крају чланка желео бих посебно да сазнајем др Браниславу Костића који ми је љубавно ставио на увид своју збирку примерака. Дозволио клиширање појединих примерака.

Филателистичко друштво „Космос“

Филателија постаје све популарнија међу припадницима Ратног ваздухопловства и противваздушне одбране, па је тако дошло и до идеје да се сви филателисти ваздухопловци гарнизона Земун и Београд окупе у посебном удружењу. Формиран је иницијални одбор, а затим 18. 5. 76. г., одржана је оснивачка скупштина, на којој су, између осталог, усвојени статут, име друштва и план почетних задатака за ову и идућу годину. Ова специфична друштвена организација ваздухопловаца филателиста прва је ове врсте у Југославији и званични назив исте је *Филателистичко друштво „Космос“*, Земун. Седиште друштва је у просторијама Дома РВ и ПВО.

За председника друштва је изабран генерал инг. Милорад Паштровић, а за секретара друг Жарко Ковачевић. Први чланови друштва су већином ваздухопловци — стари филателисти који су до сада били чланови разних друштава на територији Батајнице, Земунa и Београда. Новоформираном друштву „Космос“ у Земуну прикључују се Филателистичко друштво Батајница, као посебан огранак, као и неки огранци филателиста ваздухопловаца из гарнизона Земун и Београд. Поред активних, резервних и пензионисаних старешина ЈНА и њихових породица, међу чланством се налазе и грађанска лица из и ван структура ЈНА, те пионери и омладина.

Тежиште рада филателистичког друштва „Космос“ јесте тематско ангажовање на филателистичком подручју из прошлости, садашњости и будућности ваздухопловства и космоса, односно авијације, падобранства и метеорологије, те ракетне, електронске и космонаутске технике.

Зантересовани за област ваздухопловства и космонаутике у филателији могу да се учлане или посећују друштво „Космос“ чије је ово специјализовано подручје делатности. Овде се могу детаљно упознати са статутом, задацима и осталим условима рада у овом јединственом филателистичком друштву у земљи, те да размењују и набављају марке које их примарно интересују.

Најважнији овогодишњи задатак друштва „Космос“, поред окупљања чланова, у области популаризације филателије јесте организовање и приређивање Прве самосталне тематске филателистичке изложбе у Дому РВ и ПВО у Земуну за Дан Армије, 22. децембра 1976. г.

Филателистичко друштво „Космос“ позива све чланове филателистичких друштава, првенствено са ширег подручја Београда, да пригодним збиркама — серијама марака конкуришу као излагачи на овој изложби из напред наведене и других области филателије које би биле интересантне за приказивање. — Посетиоци ће ову изложбу моћи да посете у времену од 20. до 25. децембра 1976. г.

Филателистичко друштво „Космос“ је већ почело са редовним радом и одржава своје састанке сваког уторка у просторијама Дома РВ и ПВО у центру Земунa, од 18 до 20 часова. — Заинтересовани за учлањење и активности друштва могу се лично или писмено обратити на адресу: Филателистички савез СР Србије, Филателистичко друштво „Космос“, Штросмајерова ул., бр. 3, 11082 — Земун.

Бранковић Бранко

Национална историја за Дан Републике

Традиционално издање пош-које се емитује у част Дана Републике, ове године ће се састојати од шест вредности са репродукцијама дела са мотивима из националне историје.

2,10 дин. — „Зрињски код Сигета” Отона Ивековића (1.000.000)

3,20 дин. — „Херцеговачки бегунци” Уроша Предића (1.000.000)

5,00 дин. — „Разловечки устанак” Борка Лазевског (500.000)

6,00 дин. — „Устоличење словеноког војводе на Господственом пољу” Антона Гојмира Коса (500.000)

8,00 дин. — Пробој Солунског фронта” Вељка Станојевића (250.000)

Избор мотива извршио је др Павле Васић, професор Универзитета, графичка обрада је дело академског сликара Андрије Миленковића, а у табачићима од девет примерака, техником вешетбојне хелиографуре, штампао их је завод „Ј. Еншеде и синови” из Харлема, Холандија.

Марке су емитоване 27. новембра, када је пуштен у продају и један комплет коверата првог дана (3 комада) од по 2,50 динара.

Редовне марке са претиском нове вредности

Како смо обавештени у току је прештампавање редовне марке од 0,85 дин. са мотивом дрвне индустрије новом продајном ценом од 1 динара, што одговара поштарини за дописну карту.

Марка је пуштена у промет 8. децембра 1976.

Редовна марка од 0,75 д.

Нова вредност серије „Туризам” у офсет штампи намењена је за франкирање честитки и као допунска поштарина. За нацрт марке послужио је мотив из

Ријеке, боја је тамно љубичаста, номинала 0,75 динара. Пуштена је у промет крајем новембра.

... И ЦЕЛИНЕ

Масовни коверти од 1,50 д.

У складу са новом поштанском тарифом, 11. октобра емитован је масовни коверат са одштампаном марком са мотивом поштанског рога од 1,50 динара. Коверат је формата 162 x 114 мм., са фосфорним наносом.

Целине ВУЈА — СТТ

У Филателисти бр. 154 објављена је каталогизација целина Зоне Б Слободне територије Трста којом је регистровано постројавање три авионска коверта са претиском. Према неким новим подацима, постоји и четврти (штампан пре осталих) са претиском „ВУЈА СТТ” (без „Н”) уместо „ВУЈНА СТТ” (са „Н”) Каталогизацију осталих коверата треба исправити тако да број 3 буде бр. 2, а бројеви 1 и 2 респективно 4 и 3.

НАШИ НОВИ ПРИГОДНИ ЖИГОВИ

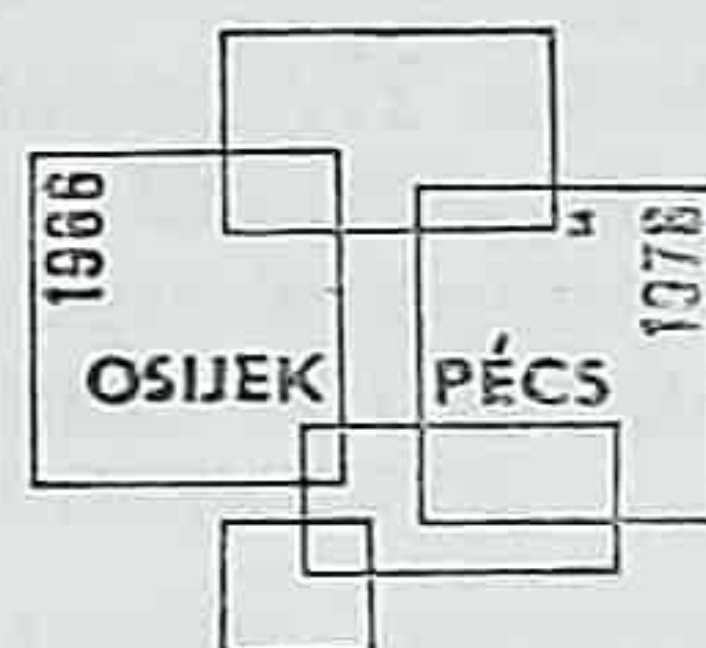
- 126) VI савезне игре радника СДК, Пореч, 23. IX 1976
 127) „Вараждинске барокне вечери“, Вараждин, 26. IX
 128) Фестивал кајкавске попевке, Крапина, 16. IX
 129) 125. годишњица рођења Јосифа Маринковића, Нови Бечеј, 15. IX
 130) Отварање нове зграде ПТТ и АТЦ у Јастребарском, 20. IX

IZLOŽBA MARAKA FILATELISTIČKOG KLUBA OSIJEK

- 131) 40. годишњица штрајка текстилних и грађевинских радника Словеније, Крањ, 18. IX
 132) V међународна изложба колекционара у Новоом Саду Нови Сад, 9. XI
 133) Пуштање у продају пригодних поштанских марака „Радост Европе“, Загреб, 2. X
 134) Дани бербе грозђа, Вршац, 26. IX
 135) XVIII филателистичка изложба, Сента, 8. X
 136) Отварање радничког дома у Новом Бечеју, Нови Бечеј, 1. X
 137) 100-годишњица оснивања гимназије у Сенти, Сента, 5. X
 138) 100-годишњица Друштва за неговоње музике „Гусле“, Кикинда, 23. X
 139) Трећа међународна изложба саобраћаја, веза и унутрашњег транспорта Београд, 25. X
 140) Међународно првенство у шаху, Београд, 29. X

- 141) VI светски конгрес социјалне психијатрије, Опатија, 4. X
 142) V међународна изложба колекционара у Ади, Нови Бечеј, 9. X
 143) Пуштање у продају пригодних поштанских марака „Уметност у Југославији кроз векове-историјски мотиви“, Загреб, 27. XI
 144) Филателистичка изложба „Београд 76“, Београд 1, 20. X
 145) X јубиларно такмичење металских радника Југославије, Нови Сад, 14. X
 146) Народна музика подунавских земаља, Нови Сад, 15. X
 147) Почетак радова на изградњи тунела „Врачар“ у оквиру железничког чвора у Београду, Београд 1, 20. X
 148) Одржавање „Лингвистичких дана“ у Ади, Ада, 22. и 23. X
 149) III спортске игре радника ПТТ Ријека, Нови Винодолски, 16. X

IZLOŽBA MARAKA
 FILATELISTIČKOG
 KLUBA OSIJEK
 Povodom 19 godišnjice suradnje
 filatelista
 OSIJEKA I PEČUHA
 • 5. - 6. XI 1976. •

- 150) Аутомобилска манифестација концентрације возила „Ослобођење Далмације“, Шибеник 1, 30. X
 151) 10-годишњица постојања Филателистичког друштва у Вирју, Вирје, 1. XII
 152) Пуштање у рад телефонске аутоматске транзитне централе у Крагујевцу, Крагујевац, 20. X
 153) II конференција медитеранских градова у Опатији, Опатија, 27. X

- 154) Одржавање „Европске конференције реда вожње возова са превозом путника и курсних кола“, Буда, 20. X
- 155) 35-годишњица Главног штаба Хрватске, Загреб, 19. X
- 156) XXV конгрес ЦИЕСМ (Међународног комитета за научно проучавање мора), Сплит 1, 25. X
- 157) Филателистичка изложба у Осијеку, Осијек 1, 5. XI
- 158) 150-годишњица постојања Матице српске у Новом Саду, Нови Сад, 18. XI
159. 200-годишњица Правног факултета у Загребу, Загреб, 6. XI
- 160) 6. радничко првенство Југославије у шаху, Врњачка Бања, 14. XI

ЕМИСИОНИ ПЛАН ЗА 1977.

Према подацима Бироа за поштанске марке и издавачку делатност ЗЈПТТ, у току 1977. планира се издавање 14 пригодних серија марака са укупно 34 вредности, од чега су за 12 серија са 32 вредности сви подаци познати. Седам издања имаће по једну вредност, три ће се састојати од по две марке, једно од три, док ће преостала три сачињавати серије од по шест марака. Шалтерски табаци свих издања састојаће се од по девет марака

датум	назив издања	комада	тираж	номинала
4. 2. 77	Прота Матеја Ненадовић	1	450.000	4,90
10. 2. 77.	Рајко Жинзифовић, књижевник	1	1,000.000	1,50
8. 3. 77.	Флора — баштенско цвеће	6	225.000	33,80
4. 4. 77.	Хрватски глазбени завод	1	450.000	4,90
април	Алојз Крајгхер, књижевник	1	1,000.000	1,50
25. 5. 77.	85-годишњица Јосипа Броза Тита	3	225.000	14,40
4. 5. 77.	Европа — ЦЕПТ	2	900.000	14,90
5. 6. 77.	Заштита човекове средине	2	350.000	14,90
15. 6. 77.	Петар Кочић, књижевник	1	1,000.000	1,50
3. 10. 77.	Радост Европе	2	300.000	14,90
25. 10. 77.	Музејски експонати-инструменти	6	250.000	33,80
26. 11. 77.	Уметност — аутопортрети	6	250.000	33,80
Укупно 32				174,80

Осим овога, у другој половини 1977. биће емитована једна марка поводом конференције о европској безбедности и сарадњи, као и једна марка поводом одржавања „Балканфиле 1977“.

Редовне марке биће штампане и пуштане у продају према потреби.

Уз свако пригодно издање марака биће емитован и по један пригодни коверат првог дана, изузев уз издања Флоре и Музејских експоната уз које ће се емитовати по два и Уметности за коју су одређена три коверта првог дана.

MICHEL GANZSACHEN KATALOG 1977

Pre kratkog vremena pušten je u prodaju novi Mihelov katalog celina nemačkog područja za 1977. U standardnoj opremi, sa nešto malo promenjenim formatom koji odgovara novom formatu svih Mihelovih izdanja, katalog celina štampan je dvostubačno na oko 308 strana, sa 1500 ilustracija.

U odnosu na prethodna dva izdanja, novi katalog pokazuje bitne promene u obradi pojedinih područja. Način razvrstavanja prema vrednosnoj oznaci donekle je izmenjen, dopunjena su pojedina područja, znatan broj celina doživeo je promene kataloških brojeva, a povećan je i broj ilustracija. Celine koje spadaju i u naše područje nisu pretrpele neke bitnije izmene u ovom pogledu.

U pogledu cena treba pre svega istaći da je uvedena rubrika za celine sa posebnim, prigodnim žigom, rubrika za zatvorene dopisnice kod kojih je, kod upotrebljenih komada, rub ostao čitav, a donete su i cene za dofrankirane celine iz inflacionog perioda. Sam porast cena kod, da se tako izrazim, normalnih područja kreće su granicama koje se mogu očekivati posle dvogodišnjeg perioda. To, međutim, ne važi za pojedina područja iz perioda 1939—45, koja su doživela nešto veće promene cena. Interesantno je napomenuti da su ove veće promene dobrim delom zahvatile celine sa našeg područja, pri čemu se i tu mogu razlikovati dve grupe. Dok se kod jednih ovi skokovi, procentualno još i mogu prihvatiti, nemačka okupacija Srbije doživela je velike promene. Što je najgore, promenama cena sasvim je narušen odnos među pojedinim celinama, kako u okviru okupacije Srbije, tako i u odnosu na ostala područja. Primera radi Vuk od 1,50 dinara, neupotrebljen, koji se veoma često viđa, ispao je bolji i skuplji od prvog zadarskog pretiska!

Cena kataloga je ove godine prilično visoka, 26 DM.

M. Vuković

MICHEL JUNIOR KATALOG 1977

Novo izdanje Mihelovog „Junior“ kataloga za 1977 godinu pojavilo se u prodaji 29. oktobra. Katalog je štampan na 224 strane džepnog formata, sa reprodukcijama svih maraka u originalnim bojama, a obuhvata zajednička izdanja Nemačke 1871—1945, saveznička okupaciona izdanja, SR Nemačku i Zapadni Berlin. Kao poseban prilog katalogu štampan je pregled sa cenama svih koverata prvog dana (FDC) SR Nemačke i Berlina.

Cene za upotrebljene marke do 1920. godine odnose se na marke sa falcom, za period 1920—34. date su cene i za falcovane i za nefalcovane, a za izdanja posle 1934. smo za nefalcovane marke. Promene cena uglavnom odgovaraju tendenciji koja se ispoljila kod normalnog i specijalnog kataloga nemačkog područja, mada ima izvesnih razlika obzirom na vremenski razmak.

Katalog je štampala izdavačka kuća *Schvaneberger Verlag GmbH*, Minhen, a po zaista pristupačnoj ceni od 5,50 DM može se poručiti preko naših uvoznih knjižarskih kuća.

M. Vuković

PRVI LETOVI I MANIFESTACIJE JAT-A 1949-1976.

Obnova vazdušnog saobraćaja u Jugoslaviji posle II svetskog rata započela je nepunih pola godine nakon oslobođenja, i to na međunarodnoj liniji, da bi prvi let u unutrašnjem saobraćaju bio obavljen pet meseci kasnije. Do početka maja 1946. godine vazdušni saobraćaj obnovljen je na četiri domaće i jednoj međunarodnoj liniji, i to:

- I na liniji *Beograd — Prag* 6. novembra 1945.;
- II na liniji *Beograd — Sarajevo — Podgorica* 8. aprila 1946.;
- III na liniji *Beograd — Zagreb — Zadar* 15. aprila 1946.;
- IV na liniji *Beograd — Ljubljana* 6. maja 1946., i
- V na liniji *Beograd — Skoplje* 6. maja 1946.

Od 1947. obnovu i razvoj vazdušnog saobraćaja. preduzima na sebe novoosnovano preduzeće *Jugoslovenski Aerotransport — JAT* koje već 24. avgusta otvara novu međunarodnu liniju. Sve do kraja aprila 1951. godine obnova i otvaranje novih linija JAT ostaje bez posebnih filatelističkih dokumenata. Za to vreme uspostavljene su četiri nove međunarodne linije:

- VI linija *Beograd — Ciri*h 24. avgusta 1949.;
- VII linija *Begrad — Minhen — Frankfurt/M* 21. mart 1950.;
- VIII linija *Beograd — Zagreb — Ciri*h 4. januar 1951., i
- IX linija *Beograd — Atina* 21. marta 1951.

Počev od 2. maja 1951. JAT je svoje prve letove na pojedinim linijama, kao i prve letove pojedinih tipova aviona počeo da obeležava izdavanjem posebnih ilustrovanih koverata ili karata i upotrebom prigodnog trouglastog žiga. Na ovom trouglastom žigu nalazi se silueta aviona, natpis „prvi let — Premier vol”, oznaka linije i datum, a najčešće je ljubičaste boje. Štampani trouglasti žigovi su crne boje.

Samo kratko vreme, do 1955. godine, marke na ovim pismima bile su poništavane prigodnim trouglastim žigom, da bi od 1956. počelo njihovo poništavanje redovnim poštanskim žigom, dok je trouglasti žig JAT-a otiskivan sa strane na koverat, ili odštampavan na njemu. U prvo vreme poništavnje redovnim pošatnskim žigom vršeno je u glavnoj, a od 1960. u aerodromskoj pošti (Beograd 31, Zagreb-Aerport, itd.). Pored prigodni koverata, prilikom prvih letova prenošena je često i obična, privatna, pošta, na koju je otiskivan prigodni trouglasti žig. Ovako preneti privatna pisma po pravilu su ređa od prigodnih koverata.

Nažalost, JAT se nije dosledno pridržavao odluke da svoje prve letove obeležava izdavanjem prigodnih koverata i upotrebom prigodnih žigova, te su neki prvi letovi ostali neregistrovani. Takav je slučaj bio sa prvim letovima:

X na liniji (obnovljenoj) *Beograd — Priština — Tirana* 16. decembra 1972., u oba pravca;

XI Boing 707 na liniji *Pula — Mančester* 4. maja 1974.;

XII DC-9 na liniji *Split — London* 12. maj 1974.;

XIII DC-9 na liniji *Dubrovnik — Varšava* 6. maja 1974.;

XIV DC-9 na liniji *Beograd — Geteborg* 1. juni 1974.;

XV Boing 727 na liniji *Beograd — Lenjingrad* 6. april 1976.

S druge strane, u jednom slučaju bio je pripremljen prigodni koverat za prvi let Karavele JAT-a na liniji *Dubrovnik — Lion*, 16. juna 1972., ali pošto je let otkazan, koverat nije bio upotrebljen. Najveći deo pripremljenih koverata je uništen, preostalo je samo oko dvadesetak komada.

Pri otvaranju pojedinih međunarodnih linija izvesna strana filatelistička društva ili vazduhoplovne kompanije obeležavale su prve letove JAT-a posebnim prigodnim kartama ili žigovima. Ovakvi slučajevi registrovani su kao varijante.

Kao poseban slučaj izdvaja se prvi let JAT-a sa sletanjem u *Gra-cu* na liniji *Beograd — Frankfurt na Majni*, od 21. aprila 1953. Jedno privatno lice iz Austrije štamalo je nalepnice u plavoj boji sa tekstom „Mit YAT — erstflug Graz — Frankfurt/main 21. April 1953“, i nalepilo ih na 20 pisama koja su otpravljena ovim avionom. Pisma sa ovom nalepnicom su vrlo retka, od interesa su za specijalne sakupljače, ali kako predstavljaju privatno izdanje registrujemo ih na ovaj način, a ne u tebeli.

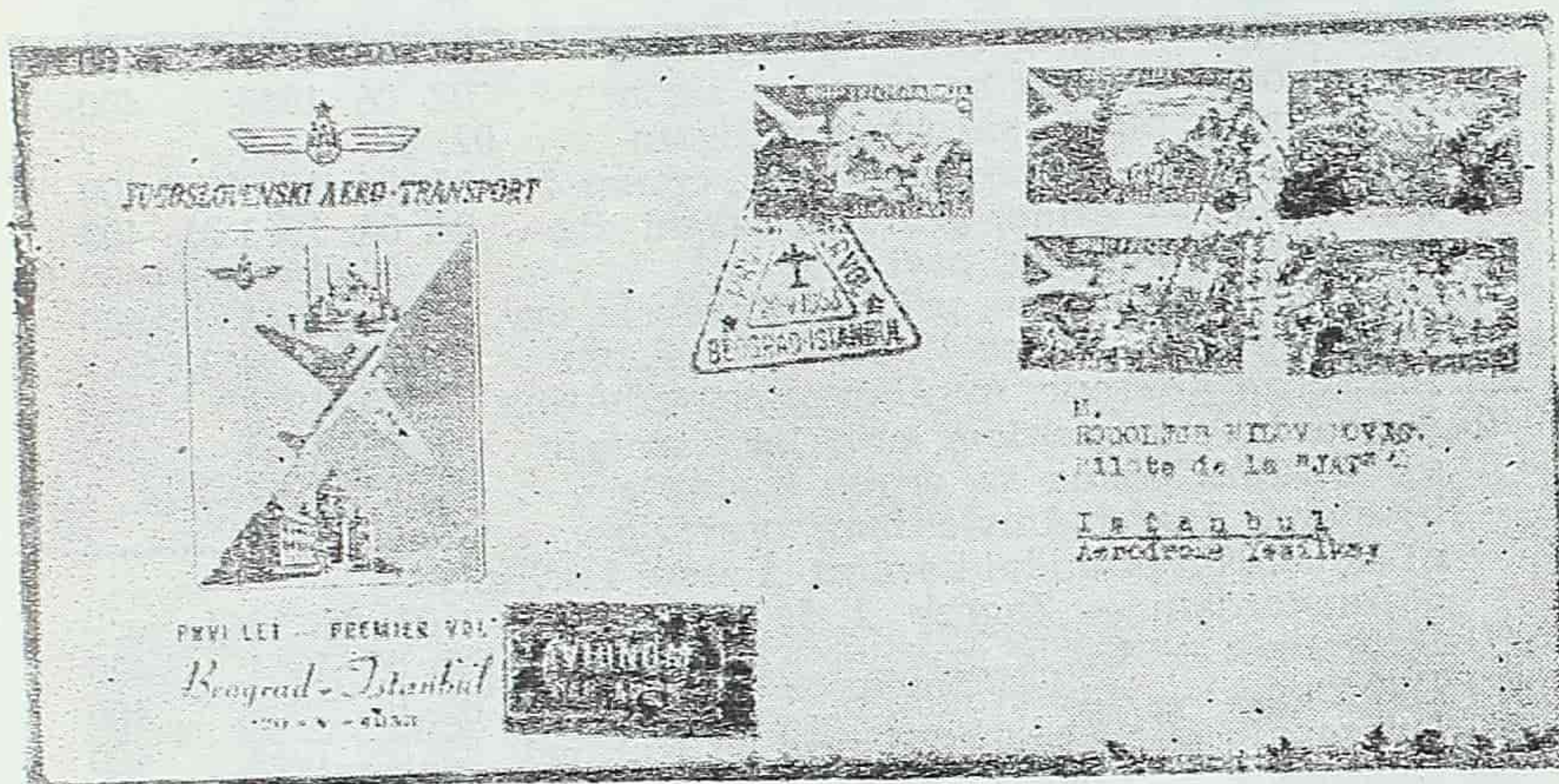

Obzirom na pojačano zanimanje za aerofilateliju kod nas i u inostranstvu, u dogovoru sa redakcijom *Filatelite*, pripremio sam tabelarni pregled svih prigodnih izdanja koverata i žigova prvih letova i raznih manifestacija JAT-a. Pregled je dat hronološki, s tim što su prvi letovi izdvojeni od ostalih manifestacija JAT-a kurzivnim pismom.

U prvoj koloni data je linija prvog leta ili oznaka manifestacije, u drugoj datum, a u trećoj tiraž prigodnih koverata. Prvi letovi i manifestacije kod kojih nije ništa posebno naznačeno bili su praćeni upotrebom i prigodnog koverta i prigodnog žiga (u ljubičastoj boji).

Verujemo da će ovaj popis biti od koristi onima kojima je namenjen.

1) Beograd — Linc, prvi let	02. 05. 1951.	100
2) Beograd — Pariz, prvi let	17. 03. 1952.	100
3) Beograd — Istambul, prvi let	20. 05. 1953.	100
4) Beograd — Beč, prvi let	18. 04. 1955.	100
5) Beograd — Kairo, prvi let	19. 04. 1955.	100
6) Beograd — Bejrut, prvi let	21. 04. 1955.	100
7) Beograd — London, prvi let	17. 06. 1955.	150
8) Beograd — Milano, prvi let	05. 06. 1956.	500
a) privatno pismo sa crnim žigom	05. 06. 1956.	

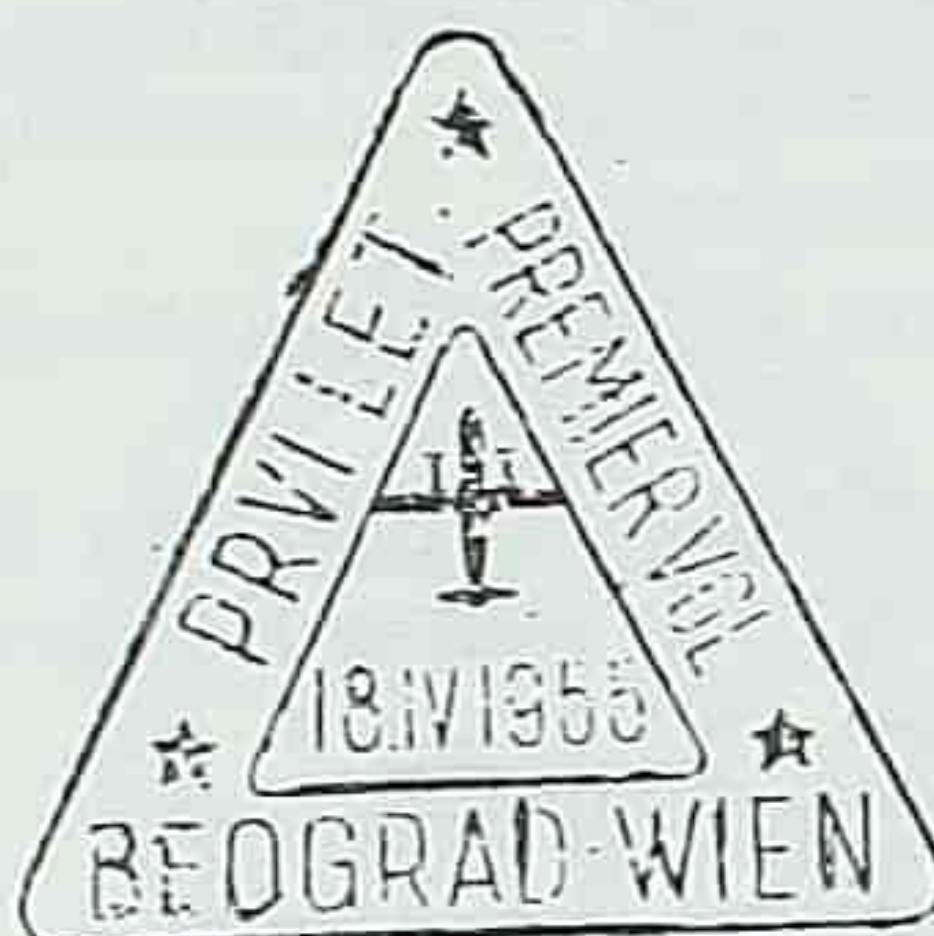
9) Beograd — Rim, prvi let	15. 06. 1956.	550
a) povratak, privauna pisma sa žigom „lo volo inaugurale Roma — Beograd”	16. 06. 1956.	
10) Beograd — Sofija, prvi let	13. 10. 1956.	300
a) privatna pisma sa crnim žigom	13. 10. 1956.	
11) Beograd — Tirana, prvi let	16. 01. 1957.	300
12) 30-godišnjica prvog leta Beograd-Zagreb	15. 02. 1958.	400
13) Beograd — Prag, prvi let, crveni žig	03. 04. 1958.	280
a) privatna pisma sa ljubičastim žigom	03. 04. 1958.	
14) Beograd — Berlin, prvi let, crveni žig	31. 03. 1960.	465
a) privatna pisma sa ljubičastim žigom	31. 03. 1960.	
15) Zagreb — Rim, prvi let, crveni žig	06. 04. 1960.	600
a) privatna pisma sa redovnim poštanskim žigom „Zagreb-Aeroport, 6. VI 60”	—	23
16) 50-godišnjica prvih letova u Jugoslaviji, crveni žig		
a) adresovano za Zagreb	09. 01. 1961.	287
b) adresovano za Ljubljanu	09. 01. 1961.	200
c) adresovano za Skoplje	09. 01. 1961.	200
d) adresovano za Titograd	09. 01. 1961.	200
17) 15-godišnjica JAT-a, let Belgrad-Titograd	01. 04. 1962.	500
18) 15-godišnjica JAT-a. let Zagreb-Beograd	01. 04. 1962.	500
19) Otvaranje aerodroma „Beograd” u Surčinu	28. 04. 1962.	1000
21) Poštanski avion Beograd—Titograd, prvi let	12. 06. 1962.	500
21) Poštanski avion Titograd—Beograd, prvi let	12. 06. 1962.	500
22) Beograd — Mostar, prvi let	15. 08. 1962.	500
23) Mostar — Beograd, prvi let	15. 08. 1962.	500
24) Beograd — Cirihi, prvi let Karavele	04. 04. 1963.	200

Prvi let ili manifestacija JAT-a	datum	tiraž
25) Beograd — Frankfurt/M, prvi let Karavele	04. 04. 1963.	600
26) Beograd — London, prvi let Karavele . . .	06. 04. 1963.	600
27) Beograd — Pariz, prvi let Karavele . . .	15. 04. 1963.	600
28) Beograd — Minhén, prvi let Karavele . . .	15. 04. 1963.	600
29) Beograd — Atina, prvi let Karavele . . .	16. 04. 1963.	600
30) Beograd — Kairo, prvi let Karavele . . .	16. 04. 1963.	600
31) Beograd — Bejrut, prvi let Karavele . . .	21. 04. 1963.	600
32) Beograd — Rim, prvi let Karavele . . .	02. 06. 1963.	600
33) Dubrovnik — Rim, prvi let Karavele . . .	02. 06. 1963.	400
a) privatna pisma sa crvenim žigom	02. 06. 1963.	?
34) Dubrovnik — Pariz, prvi let Karavele . . .	02. 06. 1963.	400
a) prigodni koverat sa crvenim žigom . . .	02. 06. 1963.	400
b) privatna pisma sa crvenim žigom . . .	02. 06. 1963.	?
35) Dubrovnik — Venecija, prvi let, crveni žig	03. 06. 1963.	400
36) Dubrovnik — Atina, prvi let, crveni žig .	04. 06. 1963.	400
37) Beograd — Varšava, prvi let	16. 06. 1963.	600
38) Beograd-Kopenhagen, prvi let Karavele, crv.	16. 06. 1963.	600
a) privatna pisma sa ljubičastim žigom	16. 06. 1963.	?
39) European air tour, Augzburg-Beograd-Atina	03. 09. 1963.	200
40) Beograd — Amsterdam, prvi let Karavele	02. 05. 1964.	400
a) privatna pisma sa crnim žigom	02. 05. 1964.	?
b) etapa Zagreb-Amsterdam, crni žig . . .	02. 05. 1964.	?
c) holandski prigodni koverat „Earste Luchtpost Amsterdam — Zagreb, 2. 5. 1964”	02. 05. 1964.	?
41) Dubrovnik — Cirihi, prvi let Karavele . . .	02. 05. 1964.	400
42) Dubrovnik — Amsterdam, prvi let Karavele	02. 05. 1964.	400
43) Dubrovnik — Frankfurt/M, prvi let Karavele	03. 05. 1964.	400
44) Dubrovnik — London, prvi let Karavele .	03. 05. 1964.	400
45) Dubrovnik — Ljubljana, prvi let Karavele .	03. 05. 1964.	400
46) Ljubljana — London, prvi let Karavele . .	03. 05. 1964.	400
47) Beograd — Berlin, prvi let Karavele . . .	06. 05. 1964.	400
a) karte sa nemačkim žigom „JAT Erstflug 6. Mai 1964/ Berlin-Wien-Zagreb-Beograd”	06. 05. 1964	?
48) Svečani let JAT na liniji Beograd- Priština	18. 01. 1965.	250

49) 15-godišnjica prvog leta Beograd — Minhén	21. 03. 1965.	600
50) 15-godišnjica prvog leta Beograd—Frankfurt	21. 03. 1965.	1000
51) Dubrovnik — Beč, prvi let Karavele . . .	01. 05. 1965.	300
52) Dubrovnik — Cirihi, prvi let Karavele . . .	01. 05. 1965.	izgubljen
a) švajcarski koverti sa trouglastim žigom	01. 05. 1965.	2232
53) Dubrovnik — Prag, prvi let Karavele . . .	03. 05. 1965.	300
54) Zagreb — Milano, prvi let Karavele . . .	04. 05. 1965.	400
a) sa pogrešnim datumom „Zagreb, 4. V. 64”	—	?
b) prigodni koverat HFD	04. 05. 1965.	200

55) Beograd — Prag, prvi let Karavele	06. 05. 1965.	300
56) Isto, za etapu Zagreb — Prag	06. 05. 1965.	300
a) prigodni koverat HFD	06. 05. 1965.	?
57) Beograd — Vrnjačka Banja, prvi let	04. 07. 1965.	?
58) Vrnjačka Banja — Beograd, prvi let	04. 07. 1965.	300
59) Beograd — Moskva, prvi let Karavele	05. 08. 1965.	600
a) privatna pisma sa povratka	05. 08. 1965.	?
60) Cirihi — Zagreb, prvi let Karavele, izdanje švajcarske kompanije Swissair	01. 05. 1966.	?
a) isto, samo pisma iz Vaduza, Lihtenštajn	01. 05. 1966.	500
61) Otvaranje aerodroma „Split”, prvi let Kar.	25. 11. 1966.	500

62) 40-godišnjica vazdušnog saobraćaja u Jugoslaviji i 20-godišnjica JAT-a, sa prigodnom nalepnicom		
a) sa poštanskim žigom Beograda	01. 04. 1967.	1800
b) sa poštanskim žigom Zagreba	01. 04. 1967.	200
63) Beograd — Sofija, prvi let Konvejnera	04. 04. 1967.	400
64) Dubrovnik—Budimpešta, prvi let Konvejnera	07. 04. 1967.	400
a) privatna pisma za etapu Dubrovnik-Bgd.	07. 04. 1967.	?
b) upotreba za etapu Beograd—Budimpešta	07. 04. 1967.	?
65) Split — Cirihi, prvi let Karavele, Swissair	13. 05. 1967.	?
(Prigodni koverti JAT-a nestali su u putu)		
66) Berlin — Kopenhagen, prvi let na produžnoj liniji JAT Karavele, izdanje berlinskog FD.	07. 11. 1967.	?
67) Isto, samo Kopenhagen — Berlin, izdanje FD iz Kopenhagena, sa crvenim žigom	07. 11. 1967.	?
68) 40-godišnjica prve avionske veze Beograd — Zagreb (okrugli žig)	15. 02. 1968.	300
69) 40-godišnjica prve avionske veze Zagreb — Beograd (okrugli žig)	15. 02. 1968.	300
70) Beograd — Istambul, prvi let Karavele	01. 04. 1968.	300
a) sa pogrešnim pravcem „Beograd-Bukurešt”	—	?
71) Beograd — Bukurešt, prvi let Karavele	01. 04. 1968.	300
(trouglasti žig ima pogrešan datum 6. IV 68)		
72) Beograd — Stokholm, prvi let Karavele	06. 04. 1968.	300
(trouglasti žig ima pogrešan datum 1. IV 68)		
73) Pula — Frankfurt/M, prvi let Karavele	04. 05. 1968.	300
74) Beograd—Zagreb—Brisel, prvi let Karavele	01. 04. 1969.	150
a) etapa Zagreb — Brisel	01. 04. 1969.	50
75) Otvaranje sezonske linije Beograd-Ivangrad	01. 04. 1969.	200
76) Otvaranje sezonske linije Beograd — Zadar	01. 05. 1969.	200
77) Otvaranje sezonske linije Zagreb-Zadar	01. 05. 1969.	200
78) Otvaranje sezonske linije Zagreb-Titograd	01. 05. 1969.	200
79) Otvaranje sezonske linije Sarajevo-Titograd	01. 05. 1969.	200

80) Otvaranje sezonske linije Dubrovnik-Split	05. 05. 1969.	200
81) Split-Cirih, let JAT Karavele, Swissair	31. 05. 1969.	3000
82) Otvaranje sezonske linije Sarajevo-Dubrov.	15. 06. 1969.	200
83) Otvaranje sezonske linije Sarajevo-Split	15. 06. 1969.	200
84) 40-godišnjica prvog leta Beograd-Skoplje	31. 07. 1969.	180
85) 40-godišnjica prvog leta Skoplje-Beograd	31. 07. 1969.	20
86) 20-godišnjica leta Beograd-Frankfurt	21. 03. 1970.	100
87) 20-godišnjica leta Frankfurt-Beograd	21. 03. 1970.	100
a) koverat nemačkog izdanja	21. 06. 1970.	?
88) Ljubljana — Frankfurt/M, prvi let Karavele (samo prigodan trouglasti crveni žig)	01. 04. 1970.	—
89) Frankfurt/M — Ljubljana, prvi let Karavele (prigodni koverat nemačkog izdanja)	01. 04. 1970.	?
90) Svečani let Karavele na otvaranje aerodroma Rijeka (na Krku) iz Beograda	02. 05. 1970.	200
91) Svečani let Karavele na otvaranje aerodroma Rijeka, iz Zagreba	02. 05. 1970.	200
92) 40-godišnjica vazdušnog saobraćaja na liniji Beograd-Sarajevo-Titograd, etapa Beograd-Sarajevo	5. 5. 70.	200
93) Isto, samo etapa Beograd-Titograd	05. 05. 1970.	200
94) Isto, samo etapa Titograd-Sarajevo	05. 05. 1970.	200
95) Isto, samo etapa Titograd-Beograd	05. 05. 1970.	200
96) Isto, samo etapa Sarajevo-Beograd	05. 05. 1970.	200
97) Sarajevo — Zadar, prvi let Karavele	01. 06. 1970.	200
98) Zadar — Dubrovnik, prvi let Karavele	01. 06. 1970.	200
99) Beograd — Sidnej, prvi intenzivni let	01. 06. 1970.	200
100) Skoplje — Split, prvi let Karavele	15. 06. 1970.	200
101) Ohrid — Dubrovnik, prvi let Karavele	16. 06. 1970.	200
102) Beograd — Toronto, prvi let Boinga 707	19. 06. 1970.	200
103) Ljubljana — Cirih, prvi let Karavele	19. 11. 1970.	200
a) švajcarsko izdanje, Swissair (bez troug.)	19. 11. 1970.	3000
b) švajcarsko izdanje, Phila Service (bez troug.)	19. 11. 1976.	?
104) Sarajevo-Zagreb-Frankfurt/M, prvi let	01. 11. 1971.	200

JUGOSLOVENSKE AVIOPOSREDOVANJE

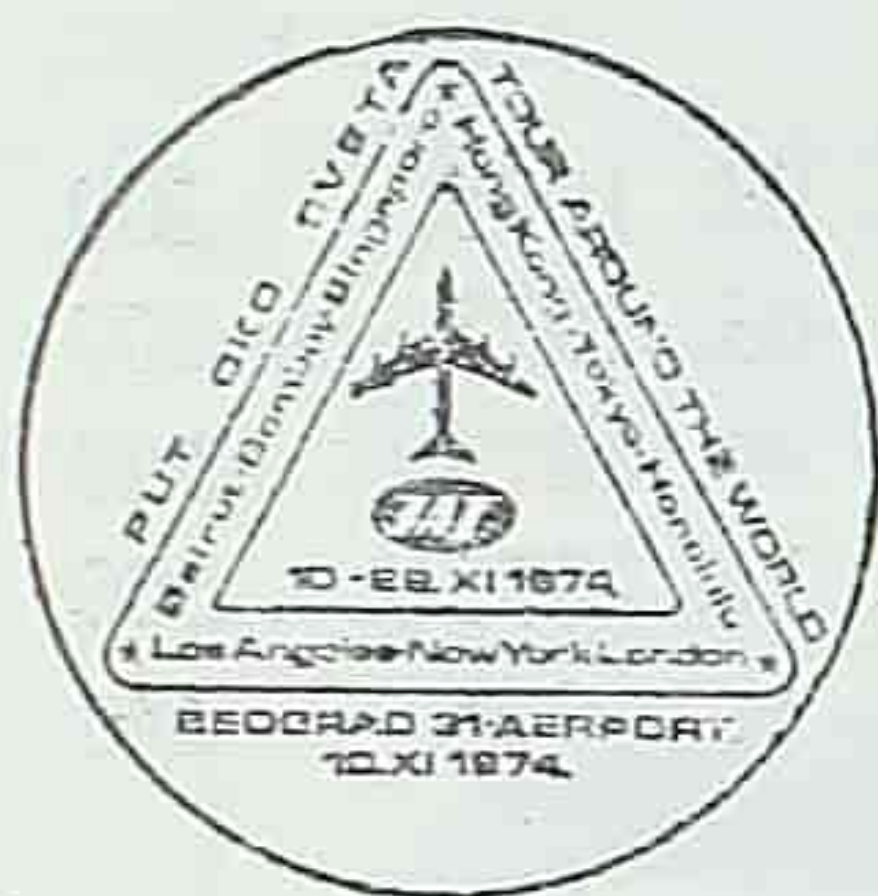
JUGOSLOVENSKE AVIOPOSREDOVANJE
ZAGREB
Sarajevo, 17

JUGOSLOVENSKE AVIOPOSREDOVANJE

PRVI LET — PRVI LET
1971 — 1971JUGOSLOVENSKE AVIOPOSREDOVANJE
JAP — Zagreb
11. 11. 1971
ROMA

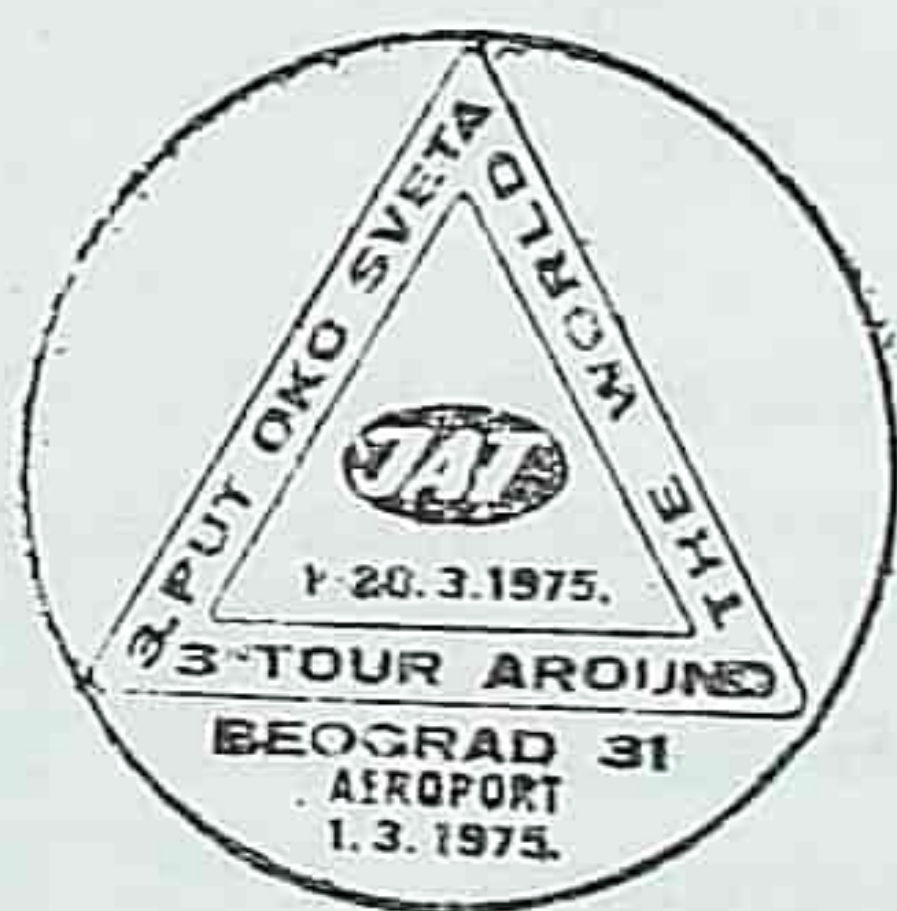
105) Sarajevo-Ljubljana-Frankfurt/M, prvi let	07. 11. 1971.	200
106) Rijeka-Split-Dubrovnik, prvi let	10. 11. 1971.	200
106) Rijeka-Split-Dubrovnik, prvi let	10. 11. 1971.	200
107) 45-godišnjica vazdušnog saobraćaja i 25-godišnjica JAT-a, koverat sa prigodnim okruglim poštanskim žigom	01. 04. 1972.	500
a) mašinski prigodni žig		
b) ručni prigodni žig		

108) Tivat — Beč, prvi let Karavele . . .	03. 06. 1972.	200
109) 60—godišnjica aerodroma u Nišu, karte sa prigodnim poštanskim žigom . . .	10. 09. 1972.	90
a) sa ispremeštanim tekstom na karti . . .	10. 09. 1972.	?
110) Zatvaranje sezonske linije Niš—Tivat, koverat sa žigom kao br. 109 . . .	10. 09. 1972.	250
111) 50—godišnjica vazdušnog saobraćaja u Jugoslaviji, prigodni koverat i karta . . .	25. 03. 1973.	
a) sa žigom Beograd 11101, koverata . . .	25. 03. 1973.	300
b) sa žigom Beograd 11101, karata . . .	25. 03. 1973.	20
c) sa žigom Zagreb—Aeroport, koverata . . .	25. 03. 1973.	25
d) sa žigom Ljubljana 61106, koverata . . .	25. 03. 1973.	25

112) 50—godišnjica vazdušne pošte u Jugoslaviji, prigodni koverti sa redovnim žigovima . . .	15. 04. 1973.	
a) sa žigom Beograd 11101 . . .	15. 04. 1973.	250
b) sa žigom Zagreb—Aeroport . . .	15. 04. 1973.	25
c) sa žigom Ljubljana 61106 . . .	15. 04. 1973.	25
113) Beograd—Zagreb—Lion, prvi let . . .	04. 05. 1973.	300
a) papir koverta plav . . .	04. 05. 1973.	6
114) Split—Grac, prvi let Karavele . . .	02. 06. 1973.	250
115) 50—godišnjica prvog noćnog leta Beograd—Bukurešt . . .	10. 09. 1973.	300
a) koverat izdanja SFS sa žigom . . .	09. 09. 1973.	?
b) koverat rumunskog izdanja . . .	10. 09. 1973.	?
116) Beograd—Kijev, prvi let Boinga 727 . . .	15. 06. 1974.	200
117) Beograd—Frankfurt-M, prvi let Binga . . .	17. 06. 1974.	200
118) Beograd—London, prvi let Boinga 727 . . .	18. 06. 1974.	200
119) Beograd—Kairo, prvi let Boinga 727 . . .	28. 06. 1974.	200
120) Beograd—Stokholm, prvi let Boinga 727 . . .	22. 06. 1974.	200
121) Zagreb—Paris, prvi let Boinga 727 . . .	23. 06. 1974.	200
122) Beograd—Moskva, prvi let Boinga 727 . . .	01. 07. 1974.	200
a) sa pogrešnom adresom »Štokholm«		
b) sa pretiskom tačne adrese »Moskva«		
c) sa rukopisnom oznakom tačne adrese.		
123) Beograd—Berlin, prvi let Boinga 727 . . .	03. 07. 1974.	200
124) 25-godišnjica linije Beograd—Cirih . . .	24. 08. 1974.	500
a) koverat izdanja Swissair . . .	24. 08. 1974.	?

125) Prvi put oko sveta, Boing 707	10. 11. 1974.	
a) pogrešan crtež, bez etape Hong Kong	10. 11. 1974.	1000
b) ispravan crtež, sa etapom Hong Kong	10. 11. 1974.	95
c) isto, samo karta umesto koverta . . .	10. 11. 1974.	100
Pošiljke su pri polasku žigosane
prigodnim žigom početka, a pri dolasku
prigodnim žigom završetka puta oko sveta
(datum povratka 29. 11. 1974.).		
126) Drugi put oko sveta, Boing 707, prigodni
koverat sa žigovima polaska i povratka	25. 12. 1974.	500
(datum povratka 13. 01. 1975.).		
127) Treći put oko sveta, Boing 707 prigodni
koverat sa žigovima polaska i povratka	01. 03. 1975.	500
(datum povratka 20. 03. 1975.).		
128) 25-godišnjica vazdušnog saobraćaja SFRJ—
SRN, linija Beograd—Minhen	21. 03. 1975.	200
129) Isto, samo linija Beograd—Frankfurt	21. 03. 1975.	200
130) Beograd — Sidnej, prvi let Boing 707	01. 04. 1975.	500
131) Beograd — Bagdad, prvi let Boinga 727	02. 11. 1975.	500
132) Ljubljana — La Valeta, prvi let DC — 9	07. 11. 1975.	500
133) Četvrti put oko sveta, Boing 707, prigodni
koverat sa redovnim žigom polaska i
prigodnim žigom povratka (03. 02. 1976.)	16. 01. 1976.	500
134) Peti put oko sveta, Boing 707, prigodni
koverat sa redovnim žigom polaska i
prigodnim žigom povratka (25. 02. 1976.)	07. 02. 1976.	500

135) 25-godišnjica prvog leta Beograd—Atina	24. 04. 1976.	500
136) Svečani let na otvaranju aerodroma
u Mariboru	06. 06. 1976.	150
137) Beograd—Zagreb—Njujork, prvi let
Boinga 707	15. 06. 1976.	500
138) Isto, samo za etapu Zagreb—Beograd	15. 06. 1976.	

**Одлуком ИО СФС ово је последњи
број за 1976. годину**

Teslin jubilej je ove godine svečano proslavljen i u našoj zemlji. U SAD, u kojima je proveo veći deo svoga života i ostvario svoje najznačajnije pronalaskе, kraj Nijagarinih vodopada podignut mu je spomenik, jedan gradski trg dobio je njegovo ime, a redakciji časopisa je nedavno stiglo i obaveštenje da je emitovan i jedan spomen koverat sa prigodnim žigom. Koverat je štampan dvobojno, crno-plavo, i nosi Teslinu sliku iz 1888. sa imenom, podacima o rođenju i smrti i kratkim opisom njegovih najznačajnijih ostvarenja. Ukoliko želite da za svoju zbirku obezbedite jedan od ovih koverata, obratite se na Detjen Corporation, Clinton Cornes, NY 12514, USA.

A možda će vas interesovati da ko to već niste ranije znali, je američka zastava prvi put pozdravljena topovskim salvama pre tačno dvesta godina, 16. novembra 1776. Što je najinteresantnije, ovaj događaj nije se zbio na teritoriji SAD, već na malom ostrvu Sv. Eustacija, delu Holandskih Antila. U to vreme ovo ostrvo bilo je jedan od centara preko kojih se krijumčarilo oružje američkim borcima za nezavisnost. Kada je pre dvesta godina mali američki brig „Andrija Doria” umakao britanskoj floti, holandski guverner naredio je da baterije sa tvrđave Oranje ispale topovske salve, uobičajeni pozdrav prijateljskom ratnom brodu. Ovo odavanje počasti

malom američkom brodu kasnije se teško osvetilo ostrvu. Britanci su ga, pet godina kasnije, 1781. opustošili i uništili njegov prosperitet. Kao uspomenu na ovaj događaj, poštanska uprava Holandije emitovala je 16. novembra jednu seriju prigodnih maraka za Holandske Antile od 25, 40 i 55 c.

Jugoslovenska radna grupa nemačkih filatelista, poznatija pod imenom ARGE Jugoslawien, preuzela je na sebe zadatak da ne samo propagira sakupljanje jugoslovenskih maraka u SRN, već i da se ozbiljnije pozabavi različitim oblastima naše filatelije i poštanske istorije. Pored članaka koje objavljuje u svom biltenu, ova grupa uskoro pokreće i posebnu biblioteku koja će obrađivati poštanske vrednosnice i žigove pojedinih jugoslovenskih područja. Prve sveske već su u pripremi i predviđene su za izdavanje u toku 1977., a obuhvataće:

- 1) prigodne žigove Jugoslavije od 1944. do danas,
- 2) žigove okupacije Koruške i Štajerske 1941—45., i
- 3) priručnik maraka tzv. NDH.

Cena prve dve sveske već je određena na po 25 DM, dok za treću još nije poznata.

STANLEY GIBBONS AUCTIONS

Srbija:

Zbirka maraka Srbije iz Imperijalne kolekcije, period 1866–1920, sa zupčanim i nezupčanim Mihajlo-markama, novinskim markama, kompletnim serijama, austrougarskim markama okupacije Srbije i drugim; ukupno 260 maraka različitog kvaliteta, čisto i poništeno, procenjeno na 90 Lstg.

Zbirka maraka sa Grbušama, specijalizovanim Mihajlom i »Milančićima«, kao i kasnija izdanja uključivo 1918–20 i okupaciju Srbije 1941–44; kvalitet različit, čisto i poništeno, kataloška vrednost po Mihelu preko 3,500 DM, procenjeno na 250 Lstg.

Francuske marke upotrebljene na Krfu, kompletna serija; vrednosti od 1 do 35 santima u paru, 40 c. do 1 fr. pojedinačni komadi, sve sa žigom »Postes Serbes« i »Ministarska poštanska stanica; ukupno 10 parova i 4 pojedinačne marke dobrog kvaliteta, procenjeno na 60 Lstg.

Crna Gora:

Zbirka maraka Crne Gore, sa dobrom razradom prvog izdanja, iz Imperijalne kolekcije; takođe i mnoga kasnija izdanja sa greškama, probnim otiscima, tipovima pretiska; ukupno nekoliko stotina maraka, čistih i poništenih, dobrog kvaliteta procenjeno na 110 Lstg.

Dve zbirke od po nekoliko stotina maraka, čistih i poništenih, dobrog kvaliteta, sa pojedinim specijalitetima, procenjeno na 25 odnosno 30 Lstg.

Bosna:

Zbirka čistih i poništenih maraka Bosne i Hercegovine pod austro-ugarskom okupacijom 1879 – 1918, sa kompletnim izdanjima iz 1879–98., 1900–05, 1906., 1910., 1912., 1915 – 16., 1916 – 17., 1917., i ratnim pretiscima; ukupno 181 marka dobrog kvaliteta, procenjeno na 75 Lstg.

Hrvatska:

Zbirka maraka Hrvatske SHS i tzv. »NDH«, čistih i poništenih, dobrog kvaliteta; ukupno nekoliko hiljada maraka, procenjeno na 60 Lstg.

Jugoslavija:

Dve zbirke maraka stare Jugoslavije, od po nekoliko hiljada čistih i poništenih maraka, sa provizornim izdanjima iz 1918 uključivo dve serije »krunidbenih« kvalitet dobar, procenjeno na 45 i 50 Lstg.

Zbirka maraka Jugoslavije 1918 – 1937., čistih i poništenih, iz Imperijalne kolekcije, sa mnogim kompletnim serijama; više stotina maraka različitog kvaliteta, procenjeno na 75 Lstg.

Zbirka maraka nove Jugoslavije, sa prvom avionskom, Danom pobe-
de u četvercu i drugim kompletnim serijama, kao i sa nekim okupa-
cionim izdanjima; ukupno 181 marka dobrog kvaliteta, čisto bez
falca, procenjeno na 16 Lstg.

Raketna pošta »Jug 1« i »Jug 2«; nalepnice oba leta, koverat leta
»Jug 1« sa crvenim žigom i brojem »207«, koverat leta »Jug
2« sa zelenim žigom i brojem »186«, procenjeno na 45 Lstg.

Okupacija:

Manja zbirka okupacionih izdanja; izdanja za Srbiju sa obe prve
provizorne serije, kompletnim blokovima Smedereva i Invalida i
raznim prigodnim serijama; izdanje »Crveni krst« za Crnu Goru,
kompletno; izdanje »Predeli« za Sloveniju, kompletno; sve čisto
vrlo dobrog kvaliteta, ukupno 5 blokova i 109 maraka, procenjeno
na 32 Lstg.

Jugoslavija:

Zbirka maraka, čistih i poništenih, iz perioda 1919 — 41, kao i neke okupacijske marke do 1943.; sa izdanjem iz 1933. „Jugoslavija“, čisto sa falcom, Sokolskim sletom iz 1934. i drugim; ukupno 164 marke dobrog do vrlo dobrog kvaliteta, procenjeno na 20–30 Lstg.

Austrija:

Rener blokovi, komplet, bez falsa, dobrog kvaliteta, procenjeno na 1100 Lstg.

1948., Umetnici, nefalcovani četverac, kompletno, procenjeno na 44 Lstg.

Belgija:

1849 — 50. „Medaljon“, 40 c, vodoznak „LL“ u okviru, na kovertu, procenjeno na 40–60 Lstg.

Francuska:

1849–52., 20 c., Crna na žutom, čist blok od 10 komada sa otiskom na poleđini, procenjeno na 550 — 600 Lstg.

1929 — 33., redovne marke sa predelima, nefalcovano, vrednosti od 3 i 5 fr. u tipu 1, od 10 fr. u tipu 111, od 20 fr. zupčana 13, procenjeno na 75 — 100 Lstg.

Nemačka:

1935., Ostropa-blok, veoma dobrog kvaliteta, procenjeno na 60 Lstg.
1955 — 61., prvi letovi Lufthanze, 177 koverata, procenjeno na 80–100 Lstg.

Berlin:

1949., UPU izdanje, dobrog kvaliteta, procenjeno na 75 Lstg.

*Ujedinjene
nacije:*

1955., prigodni blok povodom 10-godišnjice podpisivanja Povelje UN, nefalcovan, dobrog kvaliteta, procenjen na 70 Lstg.

НОВО ДРУШТВО СФ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

На иницијативу Савеза филателиста Босне и Херцеговине и несебичним залагањем око припрема за оснивачку скупштину познатог филателисте Шефкије Кастратија основано је Друштво филателиста у Брчком, 3. октобра 1976. године.

До сада у Брчком није било филателистичко друштво, иако је интерес за филателију био присутан код старијих мјештана. Експанзија филателије захватила је и овај, данас познати индустријски град, посебно код омладине. За очекивати је, да ће број чланова за кратко вријеме порастати, јер међу првим задацима новооснованог друштва је укључивање школске омладине, која показује велики интерес за филателију.

На првој сједници Управног одбора извршено је и конституисање, па је за предсједника изабран Ахмет Ханталашевић дипл. економиста, а за секретара Шефкија Кастрати.

Моле се филателисти да сву пошту (свешчице за размјену, класере са вишковима) шаљу на адресу: Друштво филателиста ц/о Шефкија Кастрати, В. Видаковића 2, 75300 Брчко.

Звонко Зрнцић

Извршни одбор Савеза филателиста Србије разматрао је кретање чланства по друштвима, а самим тим и приходе који притичу од чланарине. Имајући у виду да су наши чланови до сада уз годишњу чланарину од 48 динара, колико су плаћали Савезу добијали и 6 бројева „Филателиста” са најмање 32 стране простора, да се ова свота прошле године није повећавала, а да су трошкови штампе стално расли донета је следећа одлука:

У току 1977. године редовни чланови ће плаћати Савезу на име чланарине 60 динара. За ту своту Савез ће им обезбедити или шест бројева часописа Филателија-Филателиста са Хрватских филателистичким Савезом или исти број страна 32 x 6 у 3 или 4 броја часописа са нешто измењеном наменом и садржином. На Извршном одбору је најиме разговарано да обзиром да „Политика” и други листови доносе два пута у недељи новости и актуелности у филателији, часопис Филателиста могао би да поприми улогу врсте уџбеника, историјске филателистичке хронике, стручних обрада и томе слично.

Један од ова два начина снабдевања чланова са литературом одабраће свакако извршни и други органи и о томе информисати чланове.

Предлог ФД „Космос”

Наше Ратно ваздухопловство и противваздушна одбрана (РВ и ПВО) ће 21. маја 1977. г. прославити 35-годишњицу свог постојања. У оквиру Филателистичког друштва „Космос”, које ради при Дому РВ и ПВО у Земуну, покренут је предлог да се изда пригодна серија од 10 до 12 марака. Овај вид наших Оружаних снага није никад до сада представљан на маркама. Насупрот томе,

ВЕСТИ ИЗ САВЕЗА И НАШИХ ДРУШТАВА

ЈНА и Ратној морнарици биле су марке посвећене нашој НОБ, бројне и издаване у више наврата.

Да би се попунила ова празнина у темама наших марака, а да се буде у току сличних већ реализованих акција у другим земљама, предлаже се да серија обухвати настанак и развој нашег РВ и ПВО од Фрање Клуза и Руди Чајевца у току НОР-а, па све до данашњих дана.

Као узор за ове наше марке, могла би са једног аспекта да послужи британска серија посвећена годишњици ваздушне битке за В. Британију, а која је издата пре десетак година. У овој серији, скоро све марке су биле заједно штампане једна поред друге у истом великом табаклу и свака од њих је имала исту франкатурну вредност у номинали за унутрашњи писмоносни саобраћај. И ако је ова британска серија била издата у великом тиражу од филателиста широм света је била много тражена, али и трошена на британским поштама, при чему је постигнут и одређени масовни васпитни и пропагандни ефекат, као примарни у односу на комерцијални.

Љубитељи филателије — припадници РВ и ПВО веома су заинтересовани да се овај предлог реализује и надају се да ће серија о нашем РВ и ПВО наћи своје заслужено место у плану издавања пригодних марака за 1977. г., којима се обележавају значајне годишњице.

Бранковић Бранко

ПРАВИЛНИК

о стручним испитивачима марака Удружења филателистичких савеза Југославије

Чл. 1.

Да би се осигурала успешна борба против фалсификата филателистичких објеката и омогућила јединствена акција у том прав савеза Југославије оснива сталну комисију испитивача марака, цу Удружење филателистичких која дјелује као његов помоћни орган.

Чл. 2.

Комисија стручних испитивача марака чине филателистички стручњаци савеза учлањених у УФСЈ који су уписани у „Регистар стручних испитивача марака“ што се води код УФСЈ.

Чл. 3.

Стручним испитивачем марака чланом Комисије испитивача марака УФСЈ може постати особа која је члан филателистичке организације једног од републичких филателистичких савеза учлањених у УФСЈ и која има по-

ребно стручно знање, те моралне и друштвене квалитете потребне за корисно обављање звања филателистичког стручњака и за учествовање у борби против фалсификата и против штеточинства у филателији.

Чл. 4.

Испитивање марака као и издавање атеста о извршеном испитивању врше чланови Комисије испитивача марака УФСЈ у сугласности с одредбама овог правилника

За свој рад и поступке испитивачи сnose сами пуну моралну и материјалну одговорност, а чињеница да дјелују као чланови једног од помоћних органа УФСЈ не обавезује УФСЈ као друштвену организацију ни у којем погледу.

Опћи надзор над радом и дјеловањем Комисије испитивача марака у цјелини врши Извршни одбор УФСЈ.

РЕГИСТРИРАЊЕ СТРУЧНИХ ИСПИТИВАЧА МАРАКА УФСЈ

Чл. 5.

У оквиру редовног пословања УФСЈ води се Регистар стручних испитивача марака. У Регистар стручних испитивача марака уписују се по једногласној одлуци Извршног одбора УФСЈ, а на приједлог Управног одбора, Извршног одбора или Предсједништва матичног филателистичког савеза испитивача, особе које докажу стручност и квалитет за обављање дјелатности стручног испитивача марака, а добровољно се желе укључити у борбу против фалсификата и штеточинства у филателији.

Процедуру доказивања стручности и оцјене моралних и друштвених квалитета прописују републички филателистички савези.

Чл. 6.

Приједлог за упис у регистар стручних испитивача марака подноси републички филателистички савез којег је особа која се предлаже члан. Приједлог мора садржавати потврду Управног одбора, Извршног одбора, Предсједништва или њему истовјетног тијела републичког савеза, да постоје увјети из члана 3. овог Правилника.

Против одлуке о упису у Регистар стручних испитивача марака може устати приговором Комисија испитивача марака, ако постоје индиције или докази да особа која се уписује у Регистар испитивача марака нема квалитета за вршење звања стручног испитивача марака.

У случају приговора комисије одлука се Извршног одбора УФСЈ одлаже, а приједлог се враћа републичком филателистичком савезу на разматрање или надопуну. Рок за приговор комисији је 60 дана од дана доношења одлуке.

Жалба комисије одлаже упис у Регистар стручних испитивача марака до поновне одлуке УФСЈ.

Чл. 8.

О упису у Регистар стручних испитивача марака УФСЈ издаје писмену потврду у којој се наводи:

— Име, презиме и сједиште испитивача,

— подручје испитивања за које је доказао стручност и за које му се даје право издавања атеста

— редни број и датум уписивања у Регистар стручних испитивача марака УФСЈ.

Издавање потврде обавезно се објављује у свим средствима информирања што их издаје републички филателистички савези учлањени у УФСЈ.

Чл. 9.

Извршни одбор УФСЈ одлучује и о брисању испитивача из

Регистра стручних испитивача марака.

Одлука о брисању доноси се једногласно, а може се донијети:

а) на образложени приједлог републичког филателистичког савеза који је предложио упис у Регистар,

б) на приједлог Комисије стручних испитивача марака, као и

ц) на приједлог сваког организованог филателисте на подручју ангажовања УФСЈ, ако су пружени докази да испитивач не задовољава одредбе члана 3 овог правилника.

Осим тога одлуку о брисању доноси Извршни одбор УФСЈ:

а) ако уписани испитивач престане бити чланом организације једног од републичких филателистичких савеза на подручју дјеловања УФСЈ,

е) ако испитивач умре или ако се испитивач захвали на дужности и затражи брисање из регистра.

ф) ако престану постојати увјети из члана 3 овог правилника,

г) ако се испитивач не придржава одредаба овог правилника и одлука које с њим у вези доносе Извршни одбор УФСЈ.

х) ако се стручни испитивач трајно сустеже од рада у Комисији стручног испитивача или неоправдано и необразложено одбије учествовање у акцијама за сузбијање фалсификата.

Одлуке о брисању из Регистра стручних испитивача марака УФСЈ обавезно се објављују у свим средствима информирања што издају републички филателистички савези.

ПРАВА И ДУЖНОСТИ СТРУЧНИХ ИСПИТИВАЧА МАРАКА УФСЈ

Чл. 10.

Стручни испитивач марака уписан у Регистар стручних испитивача марака УФСЈ стиче право издавања атеста за све филате-

стичке објекте с филателистичког подручја за које се регистрирао.

Право издавања атеста стиче даном издавања потврде о упису.

Чл. 11.

Стручни испитивач марака има право да испитивање појединих филателистичких објеката прихвати или отклони. Изузетно од овог права стручни испитивач марака не може неоправдано отклонити вршење експертизе, ако га у састав комисије за колективну експертизу именује предсједник Извршног одбора УФСЈ.

Чл. 12.

Стручни испитивач марака уписан у Регистар стручних испитивача марака УФСЈ дужан је:

- а) о свакој експертизи издати писмени атест одређена облика из којег ће се моћи недвојбено разабрати његово стручно мишљење о оригиналности испитаног објекта.
- б) о издатим атестима водити регистар и сачувати копију атеста која на захтјев мора бити доступна водитељу. Комисије стручних испитивача марака УФСЈ.
- ц) строго се придржавати одредаба овог правилника и одлука Извршног одбора УФСЈ у вези с вршењем звања стручног испитивача марака.
- д) придржавати се тарифе коју одреди Извршни одбор УФСЈ.

ИСПИТИВАЊЕ

Чл. 13.

Испитивање марака или других филателистичких објеката стручна је филателистичка услуга за коју је одређен посебни хонорар па је испитивач једна, а доносилац предмета испитивања друга странка у погодби о вршењу услуге испитивања.

Чл. 14.

Стручни је испитивач марака дужан провјерити да ли су доно-

сиоцу позната права и дужности испитивача, а ако нису, дужан је доносиоцу предмета испитивања са својим правима и дужностима упознати.

Ово се особито односи на право испитивача да отклони испитивање без образложења и на дужност да на објекат за који установи да је патворен отисне ознаку о томе.

ОЗНАКЕ НА МАРКАМА

Чл. 15.

На филателистички објекат испитивања стручни испитивач марака отискују свој знак (пунцу).

Осим свог особног знака испитивач може на марку отиснути и број атеста на начин о којем сам одлучује.

Ако је утврдио да је објекат који је испитао патворен, испитивач је дужан на испитани објекат отиснути осим своје пунце и броја атеста, ако се употребљава, још и жиг „ФАЛСУМ“.

Облик знакова које стручни испитивач марака отискује на

објекат испитивања није одређен, али је потребно да слова, бројке и знакови буду јасни и читки.

Пунца не смије бити већа од 9 квадратних милиметара, а ознака „ФАЛСУМ“ не смије бити мања од 20 квадратних милиметара.

Чл. 16.

Ознака „ФАЛСУМ“ отискује се на полеђини марке тако да се отисак цијеле ознаке простире на простору који је с лица марке у оквиру њене слике.

На омотнице и цјелине ознака „ФАЛСУМ“ се отискује на лице

објекта на начин који не омогућује да се ознака обрезавањем или на други начин с објекта уклони.

Ознака „ФАЛСУМ“ мора се отиснути на фалсификат сваке врсте, што значи сваки филателистички објекат патворен дјеломице или у цијелости и сваки на којем су извршене такве радње које мијењају филателистичку вриједност или изглед и карактер филателистичког објекта.

Жиг „ФАЛМУС“ не отискује се на уљепшаване и репариране

марке, али се у атесту уљепшавањем и репаратуре морају навести и поближе описати.

Чл. 17.

Атест је писмена потврда одређеног облика којом стручни испитивач марака потврђује свој стручни налаз и мишљење.

Атест стручног испитивача који је уписан у Регистар стручних испитивача марака УФСЈ мора садржати слиједеће податке:

ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Чл. 18.

За услуге испитивања филателистичких објеката и издавање атеста испитивачи наплаћују пристојбе по тарифи коју одреди Комисија стручних испитивача марака УФСЈ.

Тарифа коју одреди Комисија као и све њене евентуалне нак-

наде измењене републички савези обавезно објављују у свим својим средствима информирања.

Чл. 19.

Овај правилник ступа на снагу чим га усвоји и донесе Извршни одбор УФСЈ.

ТАРИФА ЗА СТРУЧНЕ ИСПИТИВАЧЕ МАРАКА ЧЛАНОВЕ КОМИСИЈЕ СТРУЧНИХ ИСПИТИВАЧА МАРАКА УСФЈ

Чл. 1.

Хонорарии за испитивање марака и других филателистичких објеката што га врше стручни испитивачи марака регистрирани у Регистру стручних испитивача марака УФСЈ одређују се према вриједности објекта испитивања.

Чл. 2.

Вриједност марака одређује се према каталозима, а каталог по којем ће се цијенити вриједност објекта одређује испитивач.

За установљење вриједности појединих објеката испитивања одређују се:

- Каталог Бироа за поштанске марке ЗЈПТТ за процену марака југословенских земаља
- Каталогзи Zumstein, Michel и Yvert за процену марака европских земаља, те
- Каталогзи Michel и Yvert за процену вриједности марака прекоморских земаља.

Чл. 3.

Вриједности валута у појединим каталозима утврђују се како слиједи:

Динар 1. — по каталогу БП

1. — динар

ДМ 1. — по каталогу Michel =

5. — динара

Шфр. 1. — по каталогу Zumstein = 7. — динара

Ффр 1. — по каталогу Yvert, = 3. — динара

Чл. 4.

Хонорар за испитивање износи 30% од динарске вриједности у одредбама точке 2 и 3 ове тарифе.

Осим тако утврђеног хонорара испитивач може наплатити ефективне поштанске трошкове повратка испитиваних објеката вредносним писмом.

У колико странка захтјева такозвани фотоатест за који треба израдити фотографију или фотостатску копију, хонорару се могу додати трошкови израде фотоса.

У колико се захтијева испитивање и атест за марке испод 1.000. — динара вриједности минимални је хонорар 30. — динара по атесту.

Чл. 5.

Тарифе за иноземне наручнице атеста могу бити предмет

слободне погодбе, али не могу бити ниже од оних које су утврђене у точки 4. ове тарифе.

Чл. 6.

Хонорар се за испитивање у начелу плаћа унапријед.

Будући да се по овој тарифи наплаћује труд, рад и трошкови испитивача који су настали за вријеме његова оспособљавања за испитивање или који су настали за вријеме његова оспособљавања за испитивање или за вријеме самог испитивања, хонорар одређен овом тарифом наплаћује се по вриједности оригинала, дакле без обзира на то да ли је објекат прав или патворен и без обзира на то какве је квалитете.

Чл. 7.

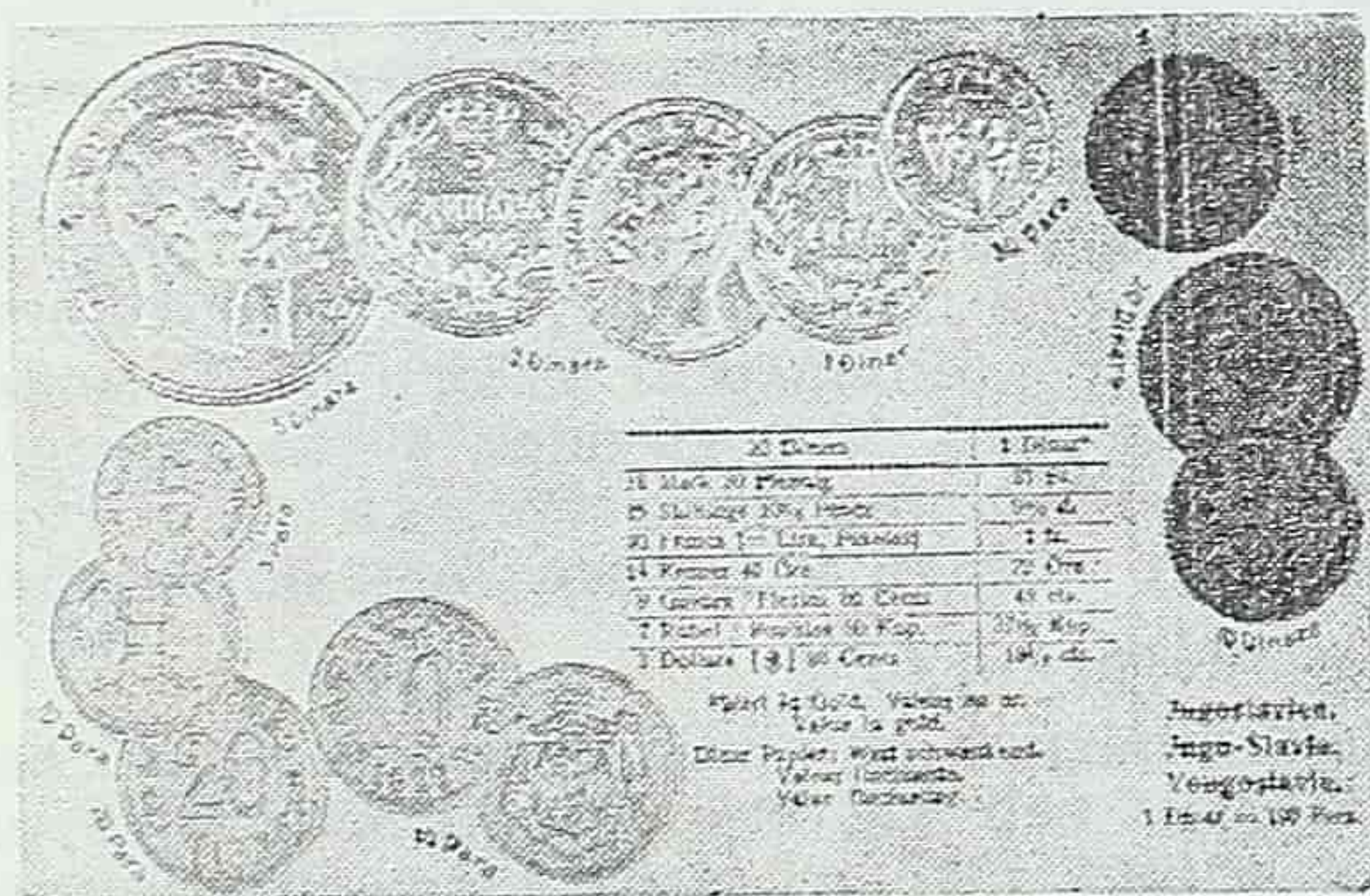
Ову је тарифу одобрио Извршни одбор Удружења филателистичких савеза Југославије на сједници од 26. рујна 1976., те је она тим даном ступила на снагу.

Кутак за нумизматику

МЕТАЛНИ НОВАЦ СРБИЈЕ 1868—1918

(Наставак из бр. 164)

Витомир Соколовић

ИЗДАЊА: 1904, 1912, 1915 и 1917.

Седам година касније, тј. после државног удара и промене династије 1903. године, донет је под Петром Карађорђевићем Закон о замени сребрног новца емитованог на основу Закона од 30. новембра 1873. године сребрницима новог кова и о ковању ситног новца од никла и бронзе од 26. фебруара 1904. године, којим је био овлашћен министар финансија да искује и пусти у оптицај сребрног новца од 0,50, 1, 2 и 5 динара у износу од 6 милиона номиналних динара, никленог новца од 5 пара у износу од 400.000 номиналних динара и бакреног новца од 2 паре у износу од 250.000 номиналних динара.

У вези са апоеном од 5 динара неопходно је напоменути да по ободу стоји натпис „Бог чува Србију”. Међутим, на нумизматичким састанцима мада веома ретко, појављују се и комади са натписом где уместо „Бога чува Србију” стоји „Бог Србију чува”, који комади представљају посебне нумизматичке раритете. Претпоставља се да су комади ове варијанте, у мањој количини рађени у првој количини ковања, па када су пуштени у промет, примећена је ова језичка грешка, која је затим израдом новог калупа отклоњена при изради остале количине.

Исто тако, од апоена 5 динара исковано је свега четири комада од злата. Скоро је сигурно да су ови примерци подељени великодостојницима са двора за успомену, вероватно и зато, што је овај апоен кован као јубиларни новац поводом 100-годишњице Првог српског устанка, са ликом на аверсу Карађорђа и Петра I, као и ознаком године 1804 — 1904.

Такође, за време балканских ратова (1912 — 1913. године), тј. између српско-турског и српско-бугарског рата, Народна Скупштина сазвана у редован сазив за 1. октобра 1912. год., на XIII редовном састанку од 2. априла 1913. године, донела је Закон о ковању сребрног и никленог новца са ознаком издања 1912. године, којим је дато овлашћење министру финансија да искује и пусти у оптицај сребрног новца од 0,50, 1 и 2 динара за номиналних динара од 10 милиона, као и никленог новца од 5, 10 и 20 пара за номиналних динара од 2,400.000 динара.

Србија је ковала метални новац и за време Првог светског рата, и то по Закону о ковању сребрног новца од 20. децембра 1914. године, који је донет у земљи, са овлашћењем министру финансија да искује и пусти у оптицај сребрног новца од 0,50, 1 и 2 динара у номиналном износу од 15 милиона динара. Ова емисија носи ознаку године издања 1915, кован је у Паризу, са ознаком гравера Schwartz.

Осим тога, у емиграцији — на Крфу, донет је нови Закон о ковању сребрног и никлованог новца од 30. септембра 1916. године, са овлашћењем министру финансија да искује и пусти у оптицај сребрног новца од 0,50, 1 и 2 динара у номиналном износу од 30 милиона динара, као и никленог новца од 5, 10 и 20 пара у номиналном износу од 10 милиона динара. И ова емисија сребрњака носи ознаку године издања 1915, такође је кована у Паризу, али без ознаке гравера.

Међутим, вероватно услед ратних догађаја, никлени новац није могао бити на време искован већ касније, па је због тога на њему као година издања наведена 1917. година. Ова серија никлованог новца знатно је ређа и због тога веома цењена међу нумизматичарима, јер је приликом његовог превоза из париске ковнице на Крф дошло до потапања бродова и уништења већег дела исковане количине, па је тако остала само мала количина, која је по завршетку рата донешена у земљу.

Осим никленог новца од 5, 10 и 20 пара издања 1917. године, мада веома ретко, појављивали су се на нумизматичким берзама и комади истих апоена у злату као и апоен у злату од 20 динара, на чијем аверсу је приказан лик краља Петра са шалком на глави. Није нам познато за чије потребе и у које сврхе су искивани ови златници, јер нам није познат законски пропис који је предвиђао њихово ковање, али је сигурно да представљају нумизматичке раритете.

Сви ови новци исковани су по техничким условима (у погледу тежине, састава, димензије и облика) који су предвиђени у законима од 10. децембра 1878. и 1. јануара 1883. године. Заједничка обележја свих емисија металног новца била су и у томе што се чист приход од ковања уносио у буџет као ванредни државни приход и што је за ситне апоене постојало ограничење у погледу њиховог либераторног својства. Међутим, између појединих емисија поменутог новца било је и разлика, које су се углавном састојале у годинама издања.

У наставку дајемо табеларни преглед свих наведених издања, по апоенима, са њиховим основним подацима и карактеристикама:

Година издања	Апоен	Метал	Финоћа	Тежина у гр.	мм Ø	Исковано комада	Пуштање у оптиц.
1904	2 паре	Бакар	—	2,0	20	12,500.006	1904
"	5 пара	Никл	25 ⁰ / ₀	3,0	17	8,000.060	"
"	50 пара	Сребро	835 ⁰ / ₀₀	2,5	18	1,400.031	"
"	1 динар	"	835 ⁰ / ₀₀	5,0	23	993.642	"
"	2 динара	"	835 ⁰ / ₀₀	10,0	27	387.180	"
"	5 динара	"	900 ⁰ / ₀₀	25,0	37	200.004	"
1912	5 пара	Никл	25 ⁰ / ₀	3,0	17	10,000.032	1913
"	10 пара	"	25 ⁰ / ₀	4,0	20	7,700.032	"
"	20 пара	"	25 ⁰ / ₀	6,0	22	5,650.035	"
"	50 пара	Сребро	835 ⁰ / ₀₀	2,5	18	800.004	"
"	1 динар	"	835 ⁰ / ₀₀	5,0	23	1,500.056	"
"	2 динара	"	835 ⁰ / ₀₀	10,0	27	800.016	"
1915	50 пара	Сребро	835 ⁰ / ₀₀	2,5	18	7,901.068	1915
(са гравером)							
"	1 динар	"	835 ⁰ / ₀	5,0	23	7,529.016	"
"	2 динара	"	835 ⁰ / ₀₀	10,0	27	2,502.580	"
1915	50 пара	Сребро	835 ⁰ / ₀₀	2,5	18	1,862.072	1917
(без гравера)							
"	1 динар	"	835	5,0	23	2,312.304	"
"	2 динара	"	835 ⁰ / ₀₀	10,0	27	825.858	"
1917	5 пара	Никл	25 ⁰ / ₀	3,0	17	?	1917
"	10 пара	"	25 ⁰ / ₀	4,0	20	?	"
"	20 пара	"	25 ⁰ / ₀	6,0	22	?	"

Неопходно је напоменути, да је из дате табеле приказане количине искованих апоена видљиво да од појединих емисија по апоенима, вероватно и услед ратних прилика, није увек искована и пуштена у оптицај она количина номиналних динара, колико је било предвиђено цитираним законским прописима. Ово се нарочито односи на сребрни новац издања 1915. године без ознаке гравера, па је због тога ова емисија знатно ређа и цењенија међу нумизматичарима у односу на прву емисију, из исте године издања, са ознаком гравера.

EVROPA

ANDORA (francuska)

18. oktobar: Zaštita prirode (0,80 i 1,40 fr)

AUSTRIJA

11. novembar: 100-godišnjica rođenja Viktora Kaplana (2,50 š)

11. novembar: Božićna marka (3 š)

BELGIJA

4. oktobar: Muzička omladina i omladinska filatelija (4,50 bfr)

18. oktobar: Kulturni događaji (5, 5, 6,50 6,50 bfr)

25. oktobar: Turizam (4,50, 4,50, 5, 5, fr)

BERLIN ZAPADNI

14. oktobar: Dobrotvorne marke (30+15, 40+20, 50+25, 70+30 pf)

16. novembar: Stari Berlin (30, 40 i 50 pf)

BUGARSKA

6. septembar: Olimpijski blok od četiri vrednosti od 25 santima

VELIKA BRITANIJA

13. oktobar: Dve marke za automate (6 1/2, 8 1/2 p)

24. novembar: Božićne marke (6 1/2, 8 1/2, 11, 13 p)

Gernzi

14. oktobar: Godišnjica Gernzija (5, 7, 11, 13 p)

GIBRALTAR

3. novembar: Božićne marke (6, 9, 20 p)

GRČKA

— Božićne marke (4, 7 Dr)

— 500-godišnjica od štampanja prve knjige u Grčkoj (4 Dh)

— Arheološke iskopine iz Mikene (2, 4, 5, 7, 11 Dh)

DANSKA

18. novembar: Dansko staklarstvo (60, 80, 130, 150 ora)

IRSKA

11. novembar: Božićne marke 7, 9, 15 p)

ITALIJA

2. oktobar: 750-godišnjica katedrale u Asiziju (150 Lit)

14. oktobar: Filatelistička izložba »ITALIJA'76« (70, 100, 150, 200, 400 Lit)

17. oktobar: Dan marke (40, 100, 150 Lit)

KIPAR

15. novembar: Božićne marke (10, 15, 150 m)

MALTA

23. novembar: Božićne marke 1c+5m, 5c+1c, 7c+1c+5m, 10c+2c)

MAĐARSKA

novembar: Akcija pošumljavanja milion hektara (1 Ft)

novembar: Kosmos (40 f, 60 f, 2, 3, 4, 5, Ft) Blok 20 Ft.

11. novembar: 75-godišnjica Korani TBC dispanzera (2 Ft)

13. oktobar: Filatelistička izložba »ITALIJA'76« (5 Ft) Tabačić sadrži tri marke i tri priveska

4. novembar: Dan sovjetske kulture (1 Ft)

4. novembar: Istaknute ličnosti radničkog pokreta (3x1 Ft)

NEMAČKA DR

5. oktobar: Čovek i zaposlenost (35 pf)

19. oktobar: »SOCPHILEX'77« (10+5 pf)

19. oktobar: Umetničke rukotvorine 10, 20, 25, 35, 70 pf)

23. novembar: Arheološki nalazi (10, 20, 25, 35 i 70 pf)

NEMAČKA SR

16. novembar: Božićna marka (50+25 pf)
16. novembar: Zasluzne pozorišne ume-
tnice (30, 40, 50, 70 pf)

NORVEŠKA

5. novembar: Baldišol tapiserije (80,
100, 125 ora)

POLJSKA

6. novembar: 25-godišnjica fabrike auto-
mobila Ceran (1, 1,50, 2, 4,90 zl) Blok
sa ove četiri vrednosti

PORTUGALIJA

9. oktobar: Filatelistička izložba »LU-
BRAPEX'76« (3, 20 esc)

RUMUNIJA

25. septembar: Umetnost (20, 40, 55 b,
1,75, 2,75, 3,60 l)
14. oktobar: Filatelistička izložba »ITA-
LIJA'76« (4,75 l)

SAN MARINO

14. oktobar: 30-godišnjica UNESKO
(180 l)
14. oktobar: Filatelistička izložba »ITA-
LIJA'76« (150 l)

SSSR

7. oktobar: Komemorativne marke, Ge-
nerali (4, 4 k)
15. oktobar: Međunarodna saradnja u
kosmosu (6, 10, 12, 16, 20 k)
15. oktobar: Marka posvećena tvorcu
ruskog rečnika V. I. Dalju (4 k)
28. oktobar: 50-godišnjica naučno-istra-
živačkog rada onkološkog instituta N.
N. Petrova (4 k)
28. oktobar: Tvorac eksperimentalne
onkologije M. A. Novinski (4 k)

TURSKA

19. novembar: Ptice (100+25, 150+25,
200+25, 400+25 k)

FINSKA

4. novembar: Prof. Alvar Alto (-, 80
fmk)
25. oktobar: Božićna marka (-, 50 fmk)

HOLANDIJA

4. oktobar: Dečje dobrotvorne marke
(20+10, 25+12, 40+18c)
4. oktobar: Turizam 25, 35, 40c)

ČEHOSLOVAČKA

22. oktobar: »Praški grad« (3, 3,60 Kčs)
22. oktobar: 40-godišnjica internacional-
nih brigada u Španiji (5 Kčs)
3. novembar: »Čehoslovački safari« (10,
20, 30, 40, 660 h, 3 Kčs)

ŠVAJCARSKA

29. novembar: »Pro juventute«, četvr-
ta i poslednja serija sa temom »Ra-
stinje šuma« (20+30, 40+20, 40+20,
80+40)

ŠVEDSKA

17. novembar: Nobelovci (1 1,30 Kr)
17. novembar: Božićne marke (65 ora,
u paru 2x65 ora, 1 Kr, u paru 2x1 Kr)
9. oktobar: Tehnološki inovatori (5 ma-
raka u vrednosti od po 1,30 Kr)
9. oktobar: Zaštita na radu (-,85 ora,
1 Kr)

SPANIJA

22. septembar: 2000 godina Lugoa (1, 3
i 7 Pta)
29. septembar: Slikarstvo (1, 2, 3, 4,
6, 7, 10 i 12 Pta)
8. oktobar: Božićne marke (3 i 12 Pta)
12. oktobar: Hispanidad (1, 2, 3 i 12
Pta)
29. oktobar: Manastiri (3, 7 i 20 Pta)

PREKOMORJE

ALŽIR

3. oktobar: Druga Panafrička komercijalna izložba (2 DA)
20. novembar: Ustav (2 DA)

ANTIGVA

4. oktobar: Ribe (15, 30, 50, 90 c)

AUSTRALIJA

1. novembar: Božićne marke (15, 45 c), božićni aerogram (25 c)
10. novembar: Poznati Australijanci (četiri vrednosti od 18 c)

AFAR I ISA

13. oktobar: Fauna (25, 100 fr)

BAHAMSKA OSTRVA

5. oktobar: Božićne marke (3, 21, 25, 40 c), blok od ove četiri vrednosti

VALIS I FUTUNA

2. avgust: Marke za avionsku poštu »XXI olimpijske igre« ((31, 39 fr)
1. oktobar: Fauna mora (20, 23, 43, 61 fr)

GANNA

- oktobar: 100-godišnjica telefona (8, 30, 60 p)

GAMBIJA

28. oktobar: Božićne marke (10, 50 b,

GORNJA VOLTA

30. septembar: INTERPHIL'76 (60, 90, 100, 200, 300 fr), blok za avionsku poštu (1,25 d)

GRENADA

- septembar: Brodovi ($\frac{1}{2}$, 1, 2, 25, 75 c, 1, 5 \$)
novembar: Božićne marke: ($\frac{1}{2}$, 1, 2, 35, 50, 75 c, 1 \$)

Grenadini

- novembar: Božićne marke ($\frac{1}{2}$, 1, 2, 35, 50, 75 c, 1 \$)

DEVIČANSKA OSTRVA

- oktobar: Utemeljivači prijateljstva između USA i Ostrva (8, 15, 30, 75 c)

DOMINIKA

- oktobar: Nacionalni praznik (10, 50 c, 1 \$)

DOMINIKANSKA REPUBLIKA

13. septembar: Vatrogasci (4, 6, 10 c)

EKVADOR

- septembar: 3. kongres ministarstva transporta latinoameričkih zemalja (2 s), blok

EL SALVADOR

23. septembar: Gmizavci (10, 15, 20, 30, 60 c)
11. oktobar: Prakolumbijska umetnost (10, 15, 40, 25, 50, 70 c)

INDIJA

1. oktobar: Fauna (25, 50 p, 1, 2 R)

INDONEZIJA

7. septembar: Flora »Orhideje« (25, 40, 100 rp)
4. oktobar: XVI nacionalni kongres (20 rp)

IRAK

15. septembar: Ptice (5, 10, 15, 25, 50 f)

IRAN

2. oktobar: X Azijsko-Pacifička konferencija skauta (2 Ri)
6. oktobar: Borba protiv raka (2 Ri)
7. oktobar: Dan policije (2 Ri)
8. oktobar: 35-godišnjica ustoličenja iranskog Šahinšaha, blok (20 Ri)
9. oktobar: Svetski dan pošta (10 Ri)

10. oktobar: Seoska kulturna zdanja (6 Ri) KOSTARIKA

15. oktobar: Iranske železnice (8 Ri)
15. oktobar: Dve redovne marke (10, 20 Ri)
26. oktobar: Umetnost i festival kulture u Teheranu (14 Ri)
oktobar: Poštanski paket (2 Ri)

JAMAJKA

6. novembar: Božićne marke 10, 20, 50 c)

JAPAN

6. oktobar: Međunarodna nedelja pošte (100 y)
16. septembar: Ribe (50 y)

JUGOZAPADNA AFRIKA

19. novembar: Voda (15, 20 c)

JUŽNA AFRIKA

6. novembar: Planiranje porodice (4 c)

KAMERUN

5. oktobar 100-godišnjica telefona (50 fr)
10. oktobar: Dan omladine Kameruna (40, 45 fr)
20. oktobar: 100-godišnjica rođenja kancelara Dr. Konrada Adenauera

KANADA

3. novembar: Božićne marke (8, 10, 20 c)

KATAR

2. septembar: 5-godišnjica nezavisnosti (5, 10, 40, 80 Dh, 1,25, 1,50 R)

KONGO

19. septembar: Tržnica (36, 60 fr)

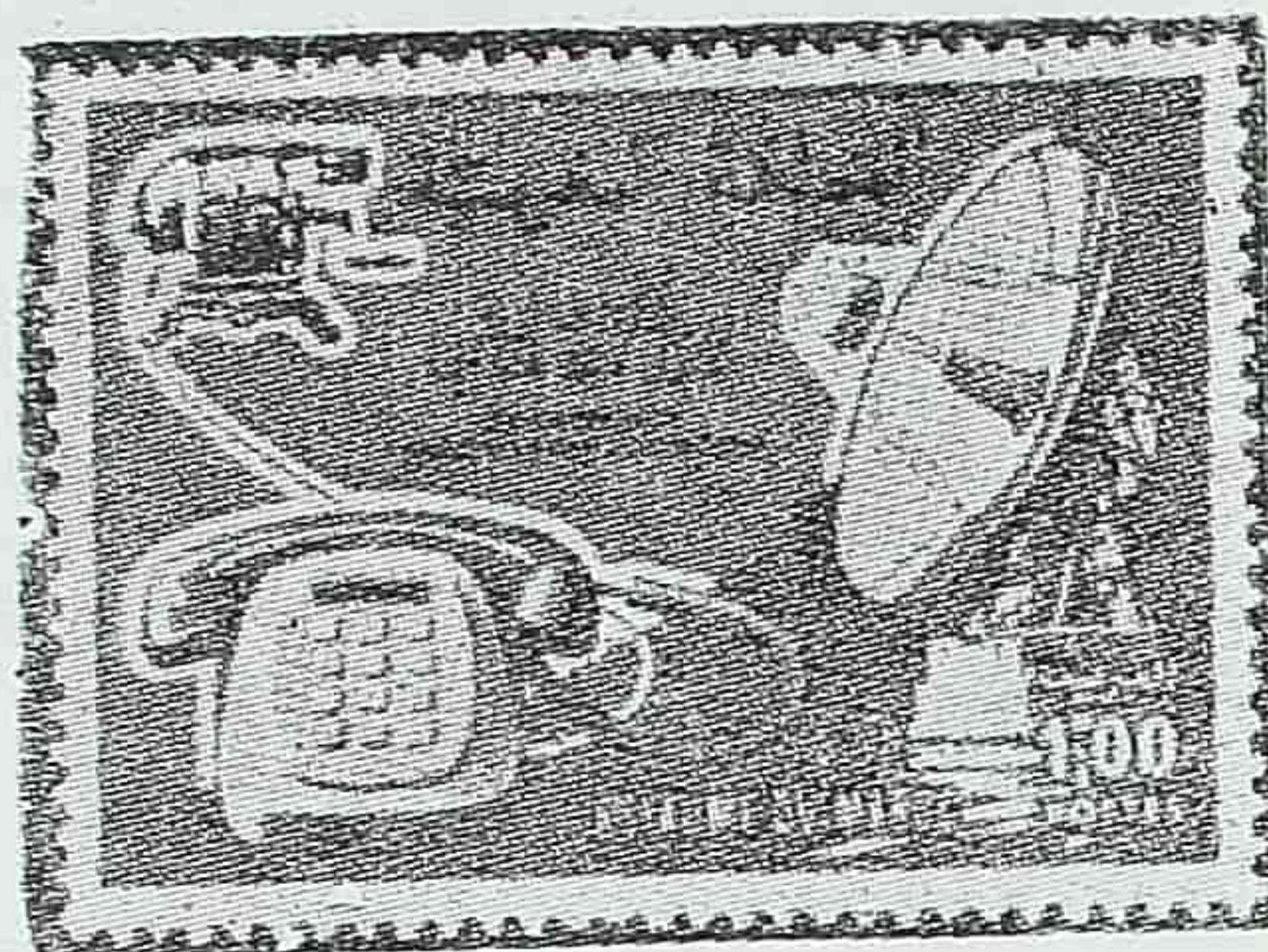
KOREJA JUŽNA

20. septembar: Ptice (dve vrednosti od 20 w)
28. septembar: Međunarodni dan turizma (dve vrednosti od 20 w)
1. oktobar: 30-godišnjica Vojne akademije (KMA) (20 w)

28. juni: Tri marke za avionsku poštu posvećene stogodišnjici telefona (1,60, 2,00, 5,00 c)

KUBA

23. septembar: 10-godišnjica Vojne škole Kamilo Cienfuegos (3 c)

KUKOVA OSTRVA

12. oktobar: Božićne marke (6, 10, 15, 20, 35 c), blok sa ovim vrednostima

LIBANON

septembar: Izdanje redovnih maraka (50, 15, 50, 75, 200, 300, 500 p)

LIBERIJA

21. septembar 200-godišnjica Američke Revolucije (25 c i marka za avionsku poštu od 1 \$)

LIBIJA AR

1. septembar: 7-godišnjica Septembar-ske Revolucije (30, 40, 100 Dh) Blok od 2200 Dh sa likom predsednika Gadafija u prvom planu.

MALAVI

1. oktobar: Lokomotive 3, 10, 20, 40 t)
29. novembar: Božićne marke (3, 10, 20, 40 t)

MALI

4. oktobar: 25-godišnjica poštanske uprave OUN (120 fr)
18. oktobar: Motocikli (90, 120, 130, 140, fr)
8. novembar: Božićne marke, za avionsku poštu 280, 300, 320 fr)

MAROKO

29. septembar: 100-godišnjica telefona (1 Dh)
12. oktobar: Marka u korist slepih (-,50 Dh)

MAURITANIJA

11. oktobar: 100-godišnjica telefona (10 Um)

MEKSIKO

3. avgust. XXX međunarodni kongres društvenih nauka ((1,60 P)
24. avgust: 50-godišnjica skautizma u Meksiku (0,80 P)
24. avgust: Prvo latino-američko savetovanje o televiziji za decu (1,60 P)
2. septembar: Izložba »Meksiko sutrašnjice« (0,80 P)
13. septembar: Vojna akademija (0,50 P)
24. septembar: Stogodišnjica oftalmološke bolnice (0,80 P)

MOZAMBIK

25. septembar: Dan armije (3 Esc)
septembar: Redovna marka sa pretiskom »FACIM'76« (7,50 Esc)

MONGOLIJA

15. oktobar: Mongolsko-Sovjetsko prijateljstvo (60 m)

MONSERAT

1. oktobar: Redovne marke sa pretiskom »O.H.M.S.« (5, 10, 15, 20, 25, 55, 70 c, 1, 5 \$)

NEPAL

27. septembar: Narodne igre (10, 15, 30 p, 1 R)

NIGER

8. oktobar: Organizacija žena Nigera (40, 45, 50 fr)
8. oktobar: Božićne marke (50, 100, 150 fr)

NIGERIJA

20. septembar: Uvođenje Osnovnog školstva (5, 18, 25 K)

NOVA KALEDONIJA

23. oktobar: XVI južnopacifička konferencija (20 fr)

NOVI ZELAND

6. oktobar: Božićne marke (7, 11, 18 c)

NORFOLK OSTRVA

4. oktobar: Božićne marke (18, 25, 45 c)
17. novembar: Izdanje redovnih maraka sa temom Leptiri (1, 5, 10, 16 18 c, 1 \$)

OBALA SLONOVAČE

25. oktobar: Treća afrička konferencija o putevima (60 fr)

OMAN SULTANAT

15. novembar: Državni praznik (25, 40, 75, 100, 125, 150 b)

PAKISTAN

15. septembar: Borba protiv rasne diskriminacije (65 p)
4. oktobar: Dan deteta (20 p)

PARUA NOVA GVINEJA

- Flora i fauna »Ribe tropskih mora« (5, 15, 30, 40 t)
28. oktobar: 50 godina misionarstva Oca Rosa (7 t)

PENRIN

20. oktobar: Božićne marke (7, 15, 35 c)

PERU

- — — : Provizorijsko izdanje sa promenjenim vrednostima sa 4 s na 2,60 s i sa 2 s na 4,30 s.
28. avgust: 47-godišnjica prisajedinjenja provincije Tacna Peruu, marka za avionsku poštu od
29. avgust: Godina revolucionarnih reformi-faza II (5 s)

POLINEZIJA FRANCUSKA

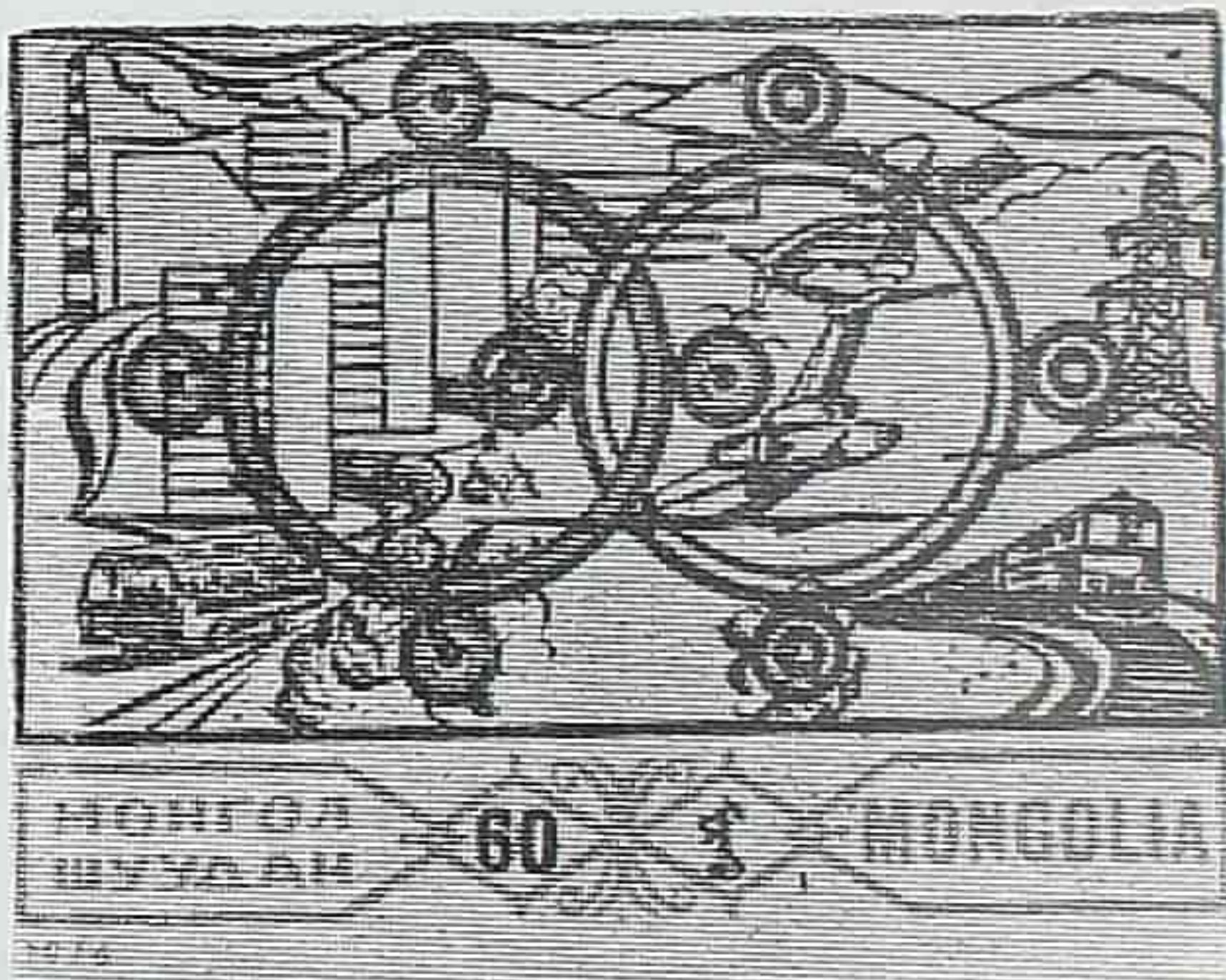
15. septembar: 100-godišnjica telefona (37 fr)
17. oktobar: Marka za avionsku poštu (50 fr)

RODEZIJA

17. novembar: Flora (4, 6, 8, 16 c)

SV. VINSENT

14. oktobar: Izdanje redovnih maraka sa tematikom »Ribe« (15, 70, 90 c)

SV. KITS

1. novembar: Božićne marke (20, 40, 45 c, 1 \$)

SV. LUCIJA

1. novembar: Božićne marke (10, 20, 50 c, 2 \$)

SV. PJER I MIKELON

5. oktobar: Brodovi (1,20, 1,40 fr)

SENEGAL

23. oktobar: Uzgajanje paradajza (180 fr)

SESILIJA

8. novembar: IV Panafrički ornitološki kongres (20 c, 1,25, 1,50, 5,00 R)

SINGAPUR

9. avgust: Omladinski festival (10, 35, 75 c)

14. novembar: Stari Singapur (10, 50 c, 1 \$)

SIRIJA

10. novembar: 200-godišnjica Američke Revolucije (20, 60 c)

24. novembar: Omladinski pokret (20+10, 25+10, 30+15, 35+15, 50+25 c)

29. novembar: Sirijska umetnost (20, 30, 35, 50 c)

TAJLAND

3. oktobar: Međunarodni dan marke 1, 2, 4, 5 b)

TAAF

novembar: Komemorativna marka, Kapetan Kuk (-,70 fr) i 3,50 fr za avionsku poštu.

TOKALU OSTRVA

27. oktobar: Izdanje redovnih maraka (1, 2, 3, 5, 9, 20, 50 c, 1 \$)

LONGA

1. novembar: 100-godišnjica prijateljstva sa SR Nemačkom (9, 15, 22, 50, 73 s)

TRINIDAD I TOBAGO

oktobar: Blok u čast Haslija Kraforda olimpijskog pobednika u trci na 100 m, u Montrealu

TUVALU OSTRVA

6. oktobar Božićne marke (5, 20, 25, 30, 35 c)

TUNIS

30. septembar: V konferencija nesvrstanih (150 m)

25. oktobar: Kulturno nasleđe (85, 100, 150, 200 m)

URUGVAJ

6. septembar: Izdanje redovnih maraka (20 c)

6. septembar: 100 godišnjica vatrogasnih službi (20 c)

27. septembar: 50-godišnjica filatelističkog kluba u Urugvaju (30 c)

FILIPINI

2. septembar: 75-godišnjica geometarskog biroa (80 c)

23. septembar: Blok povodom proslave 200-godišnjice Američke Revolucije i 400-godišnjice evangelizma na Filipinima. Sadrži četiri marke sa promenjenim vrednostima: sa 3 c na 5 c, sa 6 c na 5 c, sa 30 c na 15 c i sa 70 c na 50 c.

4. oktobar: Godišnjica međunarodnog monetarnog fonda i Svetske banke (60 c, 1,50 p)

FORMOZA

31. oktobar: 90-godišnjica rođenja Čan-Kaj-Seka (2, 5, 10 \$)

12. novembar: XI kongres Koumintanga (2, 10 \$)

HOLANDSKI ANTILI

16. novembar: Salve na ostrvu Sv. Eustacijus 1776. g. (25, 40, 55 c)

CENTRALNOAFRIČKA REPUBLIKA

20. septembar: Leptiri (30, 40, 50, 100 fr)

20. septembar: XXI olimpijske igre Montreal'76 (40, 60, 100, 200, 300 fr) Blok od 500 fr.

ČAD

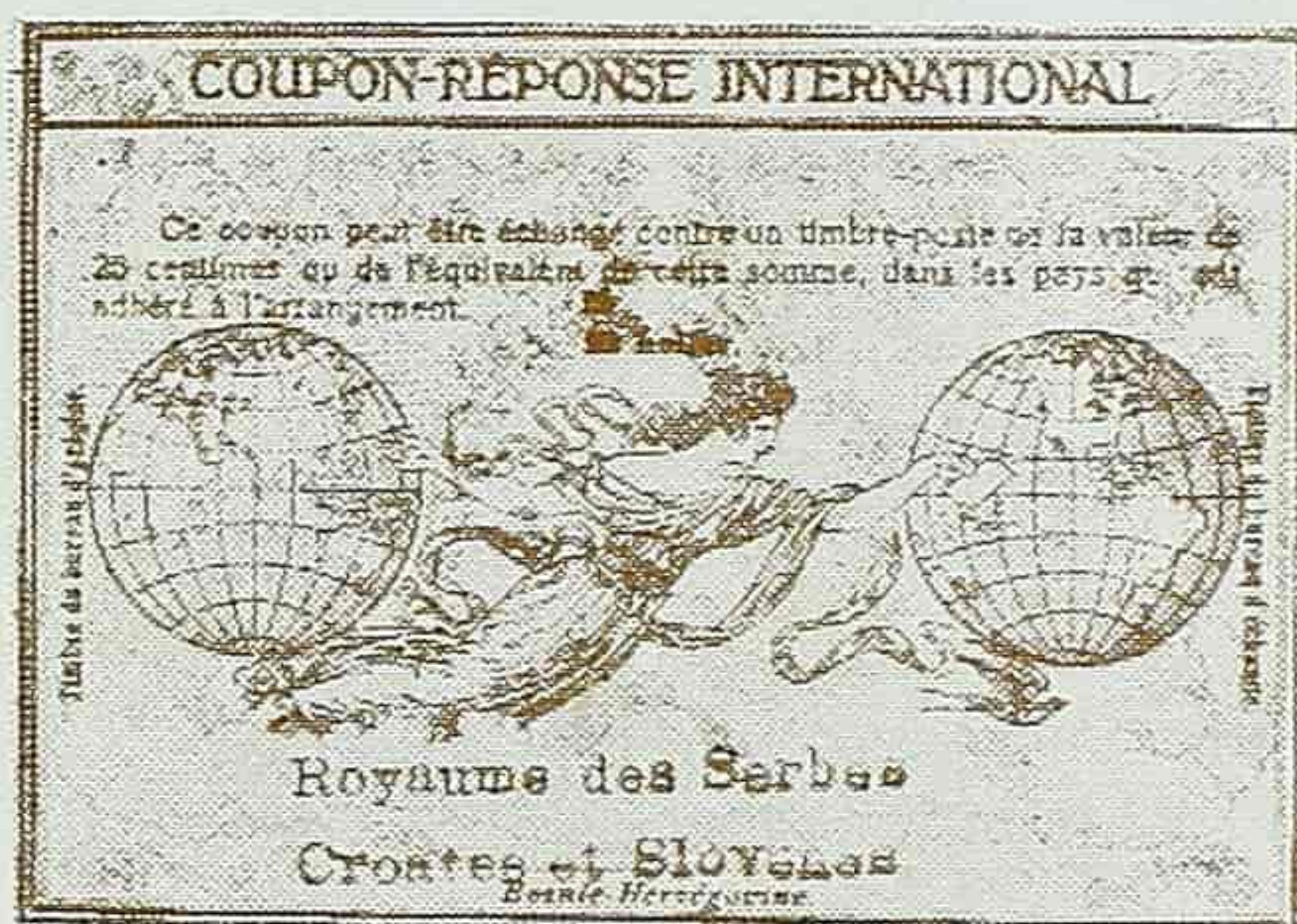
15. oktobar: Prvi let Konkorda (250 fr)

(priredio: V. Begović)

MALI OGLASI — LITTLE ADVERTISEMENTS

Čiste marke Jugoslavije od 1944. kupujem. Obračun po Katalogu Biroa ili prema dogovoru. Pismene ponude na **Nikola Mačević**, Treći Bulevar 50/14, 11070 Novi Beograd.

Međunarodne kupone za odgovor svih zemalja sveta kupujem. Posebno tražim kupone Jugoslavije, jugoslovenskih zemalja i ku-

pone Austrougarske i Italije sa žigovima naših mesta. Plaćam Srbiju, okupaciju i Fijume 20—30 dinara po komadu, Bosnu, Austrougarsku i Italiju na našem području 10—20 dinara, Jugoslaviju 5—15 dinara. Strane kupone za odgovor plaćam 2—3 dinara, a kursirajuće 5 dinara. **Miodrag Vuković**, Trnska 12, 11000 Beograd.

Predfilatelistička pisma, celine, razna pisma obavezno sa žigovima mesta, poštu austrijskog Loida, parobrodsku kao i svu ostalu brodsku poštu kupujem. Na sve ponude odgovaram i dajem informacije u vezi traženog materijala. **Vojin Višacki**, Kosovska 11, 11000 Beograd.

Šahovske žigove, marke, koverte i značke tražim i nudim u razmenu. **Dr Dragoslav Đukanović**, Birčaninova 12, 11000 Beograd, Jugoslavija.

Tražim razmenu sa jugoslovenskim filatelistima. Interesuju me marke Paname i drugih država. **Stefan Krasnodebski**, Roosevelta 29/2, 11—700 Mragovo, Polska.

Zbirku jugoslovenskih i mađarskih maraka prodajem. Obratiti se na adresu: **Klein Geza**, Čanadska 26/a, 23300 Kikinda.

Tražim razmenu sa jugoslovenskim filatelistima. Kor. engleski. **K. English**, »Tyr — Pound«, Pontyberem, Llanelli, S. Wales, England.

Tražim razmenu maraka na teme Flora, Fauna, Kosmos, Sport, Umetnost, Vazduhoplovstvo, Automobilizam sa jugoslovenskim filatelistima. Interesuju me marke celog sveta na ove teme. **Grzegorz Stachecki** ul. Turystyczna 45/35, 44—335 Jastrzebie Zdroj, Polska.

Tražim razmenu maraka na teme Sport, Umetnost, Životinje. **Dzjuba B. A.**, pr. Kirova 129 b/177, Dnjepopetrovsk—59, SSSR.

Sastanci FD Zrenjanin održavaju se svake nedelje od 10 do 12 sati u zgradi Udruženja samostalnih zanatlija, **Teplička 12, Zrenjanin**.

Tražim razmenu sa jugoslovenskim filatelistima. Nudim marke Poljske. Kor. engleski. **Mr Dominik Jarco**, Manifestu Lipcowego 24 a/9, 41—907 Bytom, Polska.

Tražim marke Jugoslavije i afričkih i azijskih država. Nudim u zamenu marke Poljske, DR Nemačke i SSSR. **E. Zawadski**, P.O. Box 42, 70—953 Szczecin 3, Poland. ka 1—5. (Sl. 2).